

Spiritul legilor

Recenta ședință a Consiliului de Stat a dezbătut și adoptat o serie de decrete de un deosebit interes pentru optima desfășurare a activităților publice din țara noastră, privind cu deosebire economia, construcțiile, educația, comerțul socialist. Sînt acte juridice și politice totodată, care demonstrează permanența veghe a partidului și a statului nostru pentru înlesnirea văstei acțiuni de consolidare a unui spirit nou în munca și în viața tuturor celor de care atîrnă îndeplinirea idealurilor majore ale societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism.

Activitatea legislativă desfășurată în țara noastră exprimă, în profunzime, legitățile societății românești contemporane, ale sistemului socialist în ansamblu ca și a stadiului pe care poporul nostru l-a atins în dezvoltarea sa avans pe scara perfecționării continue a centralismului democratic.

Cîndva, în plin secol al luminilor, un scriitor și un filozof al istoriei și al dreptului ca Montesquieu intuise legitatea obiectivă a proceselor sociale, considerînd că legile unei societăți derivă din „natura lucrurilor”. **Spiritul legilor** pe care-l semnala iluminismul francez se opunea voluntarismului absolutist. Există o natură a lucrurilor, așadar o realitate care impune în chip necesar măsuri organizatorice în vederea progresului. Marxismul avea să demonstreze însă mai tîrziu că ideea de progres nu poate fi definită abstract, pentru că ea era concepută în funcție de interesele claselor conducătoare, după cum realitățile unei societăți, care ar pretinde măsuri la nivelul fiecărui moment istoric, în vederea justiției, a echității și egalei îndreptățiri a tuturor membrilor ei, pot naște și chiar nasc, în regimurile bazate pe exploatare, măsuri legislative ostile maselor, cu caracter regresiv.

Numai într-un regim de perfectă egalitate a tuturor cetățenilor, într-un regim care a eliminat exploatarea, **spiritul legilor** reflectă cu adevărat natura lucrurilor, cerințele obiective. În această privință, programul partidului nostru arată că se va acorda „o atenție deosebită perfecționării continue a legislației socialiste, a principiilor de drept, astfel încît acestea să exprime în modul cel mai corespunzător schimbările revoluționare produse în caracterul forțelor și relațiilor de producție, să permită așezarea pe baze judicioase a raporturilor dintre întreprinderi, dintre diferite organisme sociale, dintre cetățeni”.

În contextul acesta se situează continuu activitatea de legislație din țara noastră, efectuată atît de Marea Adunare Națională prin legi votate în plen, cît și prin decrete ale Consiliului de Stat sau prezidențiale. În dubla lor calitate de participanți la conducerea statului și de simpli cetățeni, toți oamenii muncii din țara noastră au datoria de a sprijini aplicarea neabătută a legilor, a decretelor și a tuturor celorlalte acte cu caracter normativ. Sînt norme care ne exprimă pe noi, exprimînd voința de perfecționare continuă a muncii și a vieții, care manifestă solidaritatea întregului popor în jurul idealurilor mărețe ale socialismului și comunismului. **Spiritul legilor**, pe care, în fond, noi însine le adoptăm — atît prin largul sistem reprezentativ cît și prin vasta rețea de atribuții prin care participăm efectiv la lărgirea democrației socialiste, ne obligă să le înțelegem, să le respectăm.

Legislația actuală a României, urmînd realitățile prezente în cumpănă cu idealurile comune ale națiunii, reprezintă rezultatul unei prospecțiuni cu adevărat științifice, pătrunsă de spiritul socialist. Tocmai de aceea, așa cum arată programul partidului, „respectarea riguroasă a legislației noastre socialiste, înfăptuirea neabătută a prevederilor legilor statului constituie obligații fundamentale ale organelor centrale și locale, ale tuturor cetățenilor țării”.

CRONICA

Cu aproape douăzeci de ani în urmă, începusem a scrie prima mea carte. Deoarece subiectul era destul de special și într-unul din cursurile ce le ținusem m-am oprit mai îndelung asupra domeniului aferent aceluși subiect, manuscrisul a fost găsit pentru tipar în mai puțin de un an de lucru. Însoțit de referatul favorabil, scris prompt și cu multă amabilitate de către Acad. N. Teodorescu, manuscrisul a fost depus la o cunoscută editură din Capitală. În Iași nu exista pe atunci nici o editură. Am așteptat încrezător rezultatul ofertei. După vreo cincisprezece luni, manuscrisul nu-a fost restituit, însoțit de un refuz politic. Regretatul Grigore Moisil se afla întimplător la Iași. Cînd m-am întors în țară, m-a încurajat să trimiț manuscrisul la Editura Academiei. Înarmat cu același referat ce însoțise manuscrisul în prima încercare de publicare, m-am adresat sus-numitei edituri. După aproape alți doi ani, cartea a văzut lumina tiparului. Desigur, am fost foarte bucuros și începusem să mă gîndesc la alte cărți pe care le-aș putea scrie. După vreo patru ani de la publicare, aflui din scrisoarea unui tînar matematician de la Universitatea Columbia din New York că începe traducerea cărții. Cu recomandarea lui Lipman Bers, profesor la aceeași universitate, cartea a fost inclusă într-o colecție editată de

John Wiley & Sons, după ce a fost simțitor completată cu sprijinul colegilor mei Neculai Gheorghiu și Viorel Barbu. După șapte ani de la apariția ediției în limba română, ediția engleză era în circulație. Eram din nou bucuros, cu atît mai mult cu cît alte două cărți erau pe masa de lucru, la cererea a două edituri de peste ocean. Una dintre aceste edituri era bine cunoscuta Academic Press.

Cărți și edituri

Revista „Cronica” a semnalat întotdeauna, cu mare bunăvoință, apariția fiecăreia dintre cărțile mele. Revin însă la prima mea carte, a cărei istorie nu s-a încheiat. O ediție în limba japoneză este în pregătire la Yoshioka Co. din Tokio. Traducerea s-a efectuat sub îngrijirea lui M. Hukuhara, fost președinte al societății de matematică din țara sa. Ediția japoneză urmează să apară în acest an. Așadar, ar fi destule temeuri să uit acel refuz inițial cu care cartea a fost întâmpinată. Am însă convingerea că

ar fi putut fi evitat dacă în Iași am fi avut atunci o editură interesată în publicarea lucrărilor științifice și tehnice, editură care să mă fi adresat în primul rînd, cu ai cărei responsabili să fi discutat amănunțit despre rostul cărții ce scrisesem. Este inbușcător faptul că, între timp, Editura „Junimea” și-a început activitatea rodnică în orașul nostru. Cu atît mai mult, cu cît a inclus în planul aparițiilor și citeva cărți cu caracter științific, unele putînd servi drept cursuri sau tratate universitare (curmînd astfel o situație ce a durat peste două decenii: în Iași nu s-a tipărit nici un curs universitar: s-au litografiat, ce-i drept, destul de multe). Dar prin menirea sa, Editura „Junimea” nu-și poate propune să absoarbă decît într-o măsură simbolică ceea ce se scrie în Iași în domeniile științifico-tehnice. Și nu trebuie neglijate nici deosebirile esențiale ce există între activitatea editorială în domeniul literaturii beletristice și acela al literaturii științifice. Așadar, pentru o mai fidelă reflecție a potențialului științifico-tehnic de care dispune Iașul, potențial ce reprezintă un complement de necesitate de potențialul cultural-artistic, considerăm că este imperios necesară aflarea unei formule prin care să se ajungă la editarea mai cuprinzătoare a literaturii științifico-tehnice.

C. CORDUNEANU

În celelalte pagini

LIVIU LEONTE: O sinteză asupra gindirismului.

MIHAI COZMEI: „Oedip” de George Enescu.

VASILE CONSTANTINESCU: Ideea de progres istoric.

FLORIN FAIFER: Teatrul lui D. R. Popescu.

N. A. URȘU: O satiră a lui Lorenzo Pignotti prelucrată de comusul Vasile Pogor.

AL. FLOAREȘ: Resursele naturale și noua ordine economică.

RADU SIMIONESCU: Repere braziliene.

Accesul nemijlocit la marile valori

Acum, cînd ne aflăm în plin proces de generalizare a învățămîntului obligatoriu de 10 ani, cînd posibilitățile de instrucție și educație nu mai sînt doar apanajul școlii, a oferi maselor largi de oameni ai muncii cultură și artă „prelucrate”, „explicate”, „popularizate” ș.a.m.d. este un gest cel puțin nedeicit, în flagrantă contradicție cu spiritul nobil ce anima ideea de formare și dezvoltare a omului nou, constructor al unei societăți de mare complexitate și responsabilitate politico-socială. Pornind, prin urmare, de la cele două elemente esențiale pentru rațiunea și eficiența actului de cultură — capacitatea sporită de receptare și de însușire a omului și imperativul epocii — trebuie să recunoaștem că diversificarea căilor directe de acces către marile valori spirituale este o necesitate logică determinată de dialectica evoluției societății noastre socialiste. De asemenea, depășirea fazei amatorismului, în sensul său cel mai puțin acceptabil, de diletanțism și superficialitate adică — activitate de slabă calitate — devine o cerință temeinică argumentată de realitățile noastre. Acesta este, de

(Continuare în pag. 3)

V. FILIP

Ion STENDL:

(Din Expoziția anuală de pictură și sculptură, sala Dalles)

„Pe aici s-au întors eroii”

D. I. Suchianu. Așa semnează, așa-i spunem cu toții. Nu de mult, acest doctor Faust, specialist în cinema, și-a vizitat urbea adolescenței.

În sala de festivități a Palatului Culturii din Iași, s-a plimbat pe vînturi, în fața noastră, din capodoperă în capodoperă. Film și poezie. Imagine și cuvînt. Iată subiectul monologului său. Încercăm să recunoaștem idei și pasaje. Unde sînt cărțile sale: „Cinematograful, acest necunoscut”. „Filme de neuitat”. „Vedetele filmului de odinioară”?! Suchianu este nou, mcreu nou. Are 80 de ani — glas cald — gestică de mag, sprinten și ager. Constat încă o dată victoria spiritului asupra timpului.

Îl găsim a doua zi la hotel. Ochii lui sclipesc pătrunzător și vioi. Ochii aceștia au înțeles milioane de lumi, dacă fiecare om este o lume. Să nu uit. Au început să vadă la „Viața Românească”.

(Continuare în pag. 4)

Cu D. I. SUCHIANU, la 80 de ani

• Eu nu sînt critic de cinema, sînt mai ales critic de cinema • Dacă cineva nu este romantic, apoi așa-i trebuie • Întii ca să înțelegi trebuie să fii bun, dacă ești bun ai înțeles și dacă se căsătoresc bunătața cu înțelegerea ajungi la frumusețe. . .

O sinteză asupra gîndirismului

Liviu LEONTE

Un semn de maturitate al culturii noastre îl reprezintă cercetările de istorie literară îndreptate nu numai asupra unor individualități, dar asupra unor curente sau școli, corelate uneori cu o anumită publicație. Printre cele mai remarcabile studii cu acest profil, amintesc pe acelea consacrate romantismului și clasicismului, poporanismului și avangardismului românesc. În această serie valorică se integrează monumentalul studiu semnat de Dumitru Micu, „Gîndirea” și gîndirismul, apărut în Editura Minerva. Dimensiunile ieșite din comun ale volumului lui Dumitru Micu (peste 1000 de pagini) se explică, desigur, și prin vastitatea materialului cercetat care se referă la una din cele mai bogate și mai contradictorii secțiuni din cursul culturii românești între 1921 și 1944. La „Gîndirea” au colaborat scriitorii de seamă ai epocii și o direcție a cărții caută să disocieze permanent între ideologia publicației și tendințele centrifuge sau independente care s-au manifestat în paginile ei. E, deci, o problemă „delicată” și meritul major al lui Dumitru Micu e de a o fi abordat deschis, cu toate textele în față, încercînd să explice cît poate fi explicat, rămînînd încă, firesc în acest sector al afitor imponderabile, cîmp deschis ipotetelor. Dar dimensiunile nu numai strict materiale, ale cercetării, se explică și altfel. Dumitru Micu întreprinde o monografie în dublu sens, cu aceleași intenții exhaustive. Pe de o parte, în prima diviziune a lucrării, **Ideologia gîndiristă**, o monografie a revistei, a tendințelor care s-au manifestat în cuprinsul ei. Pe de altă parte, în diviziunea a doua, **Literatura în „Gîndirea”**, o suită de micro-monografii ale scriitorilor care au colaborat, fie și incidental la revistă, cu încercarea de a descifra punctele de convergență și cele în care se manifestă „erezile”.

Prima parte, ocupată în exclusivitate cu prezența „Gîndirii” în mișcarea culturală a epocii, prilejuieste și cele mai substanțiale contribuții. După o punere în temă, de ordin general programatic, urmează stabilirea unei perioadizări corelate cu plecarea de la conducere a lui Cezar Petrescu și prezența lui Nichifor Crainic, odată cu care crește orientarea spre fascism a revistei și involuția calitativă și accentuarea. Plasarea publicației în ansamblul cultural național și european, cu explozia iraționalismului și a idealismului ce caracterizează perioada, nu spune încă mare lucru despre structura ideologică a „Gîndirii”, astfel că Dumitru Micu trece sistematic la expunerea punctelor de vedere ale revistei în principalele probleme teoretice, privind filozofia culturii și a istoriei, sociologia, estetica, pentru a ajunge apoi la manifestările de ordin politic și la reacțiile stîrnite în epocă. Cum politica culturală orientativă a revistei sau politica ei pur și simplu s-au suprapus cu cea a mentorului publicației, ideile acestuia sînt larg dezbătute de către Dumitru Micu într-un deplin spirit științific, guvernat de interpretarea lor critică, marxist-leninistă. Teza potrivit căreia ideile lui Crainic au servit prioritar politica explică înconsecvențele, violențele și primitivismul reprezentantului dreptei gîndiriste. Continuînd tradiția, „Gîndirea” a putut atrage la început scriitorii de prestigiu, dar îndreptarea din ce în ce mai exclusivistă spre religie și ortodoxie a dus la numeroase și importante desertiuni. Predicînd un autohtonism excesiv și absurd, condamnînd influența occidentală, franceză în primul rînd, ideologul „Gîndirii” a apelat el însuși, contrazicîndu-și tezele, la Spengler și la alți gînditori sau numai politicieni occidentali, reprezentanți ai obscurismului și ai forțelor celor mai retrograde. Efortul istoricului literar se îndreaptă, astfel, spre o necesară separație a autenticelor valori care au publicat în „Gîndirea”, de ideologia agresivă și obtuză a lui Nichifor Crainic. Lucian Blaga este cel ce beneficiază înaintea tuturor de această utilă delimitare

care îi restituie tot ce e valoros în contribuția sa teoretică. Fără a-i nega apartenența la orientările spiritualiste și iraționaliste, Dumitru Micu îi releva antifideismul opus mentorului „Gîndirii”, concepția antiprovidențialistă în istorie, antirasismul. Tot astfel, în opoziție cu estetica teologică a lui Crainic, după care prototipul frumuseții se confundă cu divinitatea, Blaga a promovat o estetică profana și a ajuns, la începutul deceniului al cincilea, în opoziție declarată cu ideologia dominantă la „Gîndirea”. O privire atentă asupra tuturor colaboratorilor revistei pune în lumină, ca pe o tablă de șah, principalele piese ale ideologiei „Gîndirii”, dinamica lor, zonele de atracție sau respingere. Explicația promisă în preambul uneori se dă, alteori trebuie dedusă sau rămîne a fi de aici înainte căutată. Nu e vorba de un reproș pentru autorul monografiei care a defrișat terenuri, pînă acum tîmorat abordate; este numai o meditație la reperate oferite cu atîta scrupulozitate și competență de Dumitru Micu. Dacă la scriitorii, apelul „Gîndirii” la forțele tradiției explică, cel puțin inițial, colaborarea unor nume prestigioase, în sectorul ideologic și politic, tendințele reacționare ale publicației au primit din mai multe direcții replici care și astăzi și-au păstrat valabilitatea.

Un larg spațiu este acordat scriitorilor care, sistematic sau incidental, au colaborat la „Gîndirea”. Concluziile sînt reconfortante pentru literatura română. Fără să repete erorile istoricilor literari care, cu ani în urmă, ajungeau să afirme existența unor curente literare fără scriitorii, Dumitru Micu, cu aceleași calități de aplicație și sistem, probează caracterul dizident al majorității colaboratorilor notabili. Pentru a ne limita la poezie, singurele nume încadrabile în tradiționalismul de tendință religioasă sînt ale lui Voiculescu și Crainic, la cel dintîi descoperindu-se însă, pentru etapa finală, o întoarcere spre păgînatate. La un poet de primă mîrimă ca Adrian Maniu, adept al mijloacelor moderne de expresie, amprenta religioasă este doar superficială, tradusă printr-un imagism decorativ. De o judicioasă tratare beneficiază Lucian Blaga, în aceeași perspectivă a relațiilor, ca viziune poetică, cu gîndirismul. Diferențele apar mai marcate decît în cazul ideologiei, deși sînt depistate și aici zone de interferență. În interpretarea lui Dumitru Micu, Blaga apare ca un poet care restituie vîrsta mitică a satului, nu proiectia sa în trecut. În desfășurarea existenței se dezvăluie ceea ce criticul numește „o păgînatate ingenuă, o religie a firii, pentru care viața e un scop în sine, implicit, fericire” (p. 395—396). Blaga a teoretizat necesitatea intrării în istorie și a denunțat doar dezumanizarea, cu un termen actual „reificarea”, cu urmări ale civilizației industriale. Tot astfel, Blaga a combătut cu argumente preemtorii teza care identifica concepția poporului român cu a ortodoxismului și el însuși și-a construit sistemul pe rudimente de metafizică populară. În acest mod, prin disocieri succesive, Dumitru Micu întreprinde o serioasă analiză a scriitorilor, fie că e vorba de nume astăzi uitate de istoria literară, fie că e vorba de stele de primă mîrimă, cum e Argezi, la care contestă, îndreptățit, religiozitatea sau ortodoxismul atribuit de unii critici. „Gîndirea” și gîndirismul se constituie astfel drept cea mai cuprinzătoare și mai aprofundată cercetare a unei întregi epoci de istorie literară și culturală, care trebuie cunoscută în luminile și umbrele ei. Privirea consententă a fenomenului cultural și literar din unghiul creator al marxism-leninismului asigură acestei impunătoare monografii nu numai o valoare documentară, dar și una interpretativă de prim rang. Pentru a simplifica, „Gîndirea” și gîndirismul e o lucrare de referință.

Critica lui Aurel Martin

Format la prestigioasa școală a lui D. Popovici („La Cluj, am fost elev al lui D. Popovici, bucurîndu-mă de sprijinul său intelectual și moral, pentru care îi păstrez o neșorbită recunoștință. E omul de la care am învățat, în realitate, cel mai mult. Ce înseamnă metodele de cercetare, probitate științifică, demnitate, obiectivitate, documentare, foame de cunoaștere, neliniște, dăruire, tact și echilibru, sete de absolut”, Aurel Martin este unul dintre cei mai reprezentativi critici și istorici literari de astăzi. Identitatea criticii sale nu se întemeiază pe un dogmatism de nedepășit, pe stînjenoare prejudecăți, ci pe o intuiție vie a valorilor, indiferent dacă Aurel Martin se pronunță despre poezie, roman sau dramaturgie (**Poezii contemporane**, I, II, **Introducere în opera lui Nicolae Filimon, Metonimii**). Fundamentația rămîne la Aurel Martin pînă la de a defini cu promptitudine, și în spiritul adevărului, o operă, o epocă sau o literatură (v. **Constante, aspecte, tendințe ale literaturii române, Condiția universalității** etc.), de a formula o judecată de valoare inconfundabilă. Inzestrat cu o puternică vocație critică, Aurel Martin face dovada unei mari disponibilități interpretative: el scrie cu aceeași competență și pasiune analitică despre opera lui Nicolae Filimon, cît și despre poezia lui Nichita Stănescu, nedispunînd niciodată punctul de vedere istoric. Toate studiile lui Aurel Martin sînt construite pe ideea relației cu evoluția întregii literaturii. Sînt excluse astfel, improvizat, concluziile fără acoperire. Excepționala cultură a istoricului literar îi interzice criticului injustițiile, expedițiile care duc spre erori.

Poezia și proza românească sînt teme care îl solicitează în cel mai înalt grad. Este un teritoriu în care Aurel Martin descoperă, cu o remarcabilă finețe, tipologii și voci lirice, definește structuri, cu toate că nu o dată ideologul literar „anulează” pe critic. Ideile despre poezie ne fac să înțelegem mai bine comentariile din **Poezii contemporane**, ne dau o imagine mai clară despre teoreticianul nedezmîniț care este Aurel Martin. Recunoaștem, în conceptul de poezie semnificația ideii de experiență nemijlocită pe care eul liric o declanșează, transformînd-o în metaforă, în discurs: „Poezia e transfigurare, interpretare, descoperire, deslușind raporturi inedite, tulburătoare, între lucruri, între fenomene, între om și univers, e proiecția eului nostru asupra lumii inconjurătoare și eoul în noi al mișcătoarelor, tînuțelor și nebănuitelor relații existente în macro și microcosmos, e sugestie și expresie figurată, stare de grație, de reverie, de abstragere, dar și de trăire intensă, explozivă, totală, șoptită și tunet, punct de incidență între eul nostru și marile adevăruri fundamentale etc. etc.”. Intemeindu-și analiza critică pe astfel de principii, Aurel Martin nu le dogmatizează. Ideea nu intră în concurență cu emoția, iar ceea ce urmărește criticul într-un poem este profunzimea și noutatea temelor, lumea simbolurilor, fondul ideologic, limbajul, verosimilitatea existenței asumate liric. Poezii despre care Aurel Martin se pronunță cunosc un serios tratament critic unde gustul, intuiția, puterea de analiză ne vorbesc de o adevărată vocație a lui Aurel Martin pentru fenomenul liric românesc. Să recunoaștem că autorul **Metonimiilor** pune în analizele sale de poezie multă sensibilitate, un patos autentic, o cuceritoare sinceritate. Metoda lui Aurel Martin e foarte apropiată de aceea a lui E. Lovinescu: delimitarea tranșantă de păreri emise, descoperirea ideilor fundamentale, reproducerea citatului doveditor, traducerea emoției, o definiție critică memorabilă. Cine nu-l recunoaște pe Ion Pillat în această splendidă formulă critică: „Temperament prin definiție apolinic, s-a pus sub protecția scutului Minervei, a lubit limpezimii cristaline, practicînd atitudinea echilibrată, clasicizantă, amatoare de armonie și de simetrie, nereceptivă la trăirile convulsionale, preferînd regimul sentimental detașat de complicații și complexități. Intii pe cîi livești, apoi prin contactul cu ținuturile mediteraneene, și-a format un ideal estetic corespunzător. Hellada, cu frumusețile ei nepieritoare și mai ales cu aspirațiile estetice ale anticilor ei slujitori, a fost o realitate cu largi ecouri în sufletul insetat de liniște, de calmuri și de seninătăți al lui Pillat”. Zaharia Stancu este un poet al dragostei ca „atribut instictiv al ideii de viață”. Ștefan Aug. Doinaș e „un metaforic, dotat cu o rară capacitate de a gîndi în imagini, chiar dacă nu arareori tropul nu traduce direct ideea artistică a poemului, și definește doar elementele din care e compus universul acestuia. Esențial este că, indiferent de rațiunea ei particulară, metafora se dovedește a fi, în cazul lui Doinaș, un instrument valorificator de frumusețe”. Structural, Ion Gheorghe „... pare a fi (...) un suflet frămîntat, tumultuos, chinat de întrebări și de probleme, diabolic, teluric, turbure, străin cu totul de formula temporală a altor confracți de generație sedusă de cultul pentru armonii și forme desăvîrșite, dar infometat de adevăr”.

Ideile critice de neconfundat are Aurel Martin și cînd e vorba de proză. Nu absentează nici aici patetismul, o afecțiune nesimulată, curajul în decizii. Analizînd un roman criticul se înflăcărează fără să cadă în sentimentalism. El nu și ascunde voluptatea pentru o analiză superior deschisă revalorificării. Aurel Martin stăpînește perfect temele și concluziile sale instaurează adevărul fundamental.

Opera critică a lui Aurel Martin este a unui spirit cartezian, structural patetic, capabil să reactualizeze valorile clasice și moderne în analize și sinteze guvernate de ochiul lucid al ideilor.

Zaharia SĂNGEORZAN

mențiuni critice

DRAGOȘ VRÎNCEANU: Cîntecul vremurilor

Într-un Cuvînt înainte, Dragoș Vrînceanu pune în relație poezia și istoria, subliniînd că poezia trebuie definită ca o meditație etică asupra istoriei. Poetica versului de țară are menirea de a preciza principiile care guvernează poezia și de a ne depărta de înțelegerea rigidă a fenomenelor. Meditațiunea etică — după Dragoș Vrînceanu — se confundă cu meditațiunea asupra istoriei; pîstrînd muzicalitatea versurilor populare, autorul demonstrează viabilitatea „versului de țară” și definește, în ultimă instanță, istoria ca pură poezie.

Participarea la universal se săvîrșește prin contemplare și laudă (v. ciclurile **Oastea de stejar și Nava**), dar și prin cugetare (v. ciclul **Meditații de țară**). Poetul se confundă cu filosoful, dar interpretarea critică a istoriei nu suferă modificări esențiale în cele șase cicluri ale cărții. Reluînd cîteva simboluri (nava: „pe virturi de valuri / cu pinzele umflate din plin, să-și descopere și să împlinească / propriul ei liber destin”; harfa: „dîrz muzicianul s-a așezat / la acest uriaș instrument, cîntînd pe coarde de rîuri, de drumuri”; **Muntele**: „cu muntele la rîsul / ne fîlim ca alții cu o eră”), Dragoș Vrînceanu află simburile eticii noastre — Patria. Fără a-și include versurile într-o singură formulă, autorul trece de la versul simplu, reprezentînd întoarcerea la izvoarele poeziei române („Pe sub deal, pe sub Carpați / urcă și coboară / în pelerinajul lor de seară / milioane și milioane de frați”), la versul ditiic, apropiindu-se de Lucian Blaga („Pe de-o parte netede poeni / pe de-alta ziduri roșii / de răsărit de soare // Poporul vorbăreț se duce cu carafe / spre rîu și se întoarce / gîndindu-se la munți / cu zămbăitul unui roi / ce nu se vede / cum se îmbată”, versuri scrise în 1938). Înțelegînd poezia ca o datorie și ca o meditațiune asupra Patriei eterne, poetul participă la istoria trecută, prezentă și viitoare. **Cîntecul vremurilor**, fără a fi didactic, se dovedește, în concluzie, o bună pleoacărie pentru versul de țară.

Corneliu POPEL

VICTOR PAPILIAN: Teatru

Colecția Restituiri a Editurii Dacia și-a justificat, din nou, programul ei ambițios: patru piese de Victor Papilian, altel uitate în fondul de bibliotecă al dramaturgiei naționale, au fost reduse circuitului. Este o inițiativă de care se va bucura, mai ales, publicul tînr, încă incomplet inițiat asupra teatrului nostru scris în deceniile patru și cinci, perioadă deosebit de fecundă pe acest tărîm. Volumul, îngrijit de Constantin Culeșan, cuprinde o selecție de piese datînd din perioade diferite ale vieții autorului, (dintre ele, drama **A trecut...** a fost refăcută în anii de după război). Varietatea lor trădează o largă perspectivă a genului dramatic. Papilian a abordat, cu același succes, drama istorică de rezonanță contemporană ca și piesa psihologică, după cum nu a ezitat să scrie comedie, preluînd, în acest caz, de la Caragiale, sarcasmul violent. Îngrijitorul ediției ne informează, pe larg, asupra operei dramatice a scriitorului, mare parte încă în manuscris, selecția operată fiind reprezentativă pentru ilustrarea activității laborioase a omului de știință care a dedicat literaturii o bună parte a timpului său. Relevabilă pentru particularitatea operei este, în acest volum, drama de inspirație legendară **Biserica din slăvi** recuperată dintre manuscrise pîrînd totuși o dată relativ recentă. Este o reluare a mitului Meșterului Manole transpus în împrejurări ce subliniază conflictele de principii dar și rudimentele de gândire ale unora, aici convertite în intrigi și meschinării. Personalitatea morală a genului depășește momentele de criză acută în virtutea slujirii unui ideal superior: cel al unității naționale. Sensul evadării din propria condiție umană, limitată, exprimă această aspirație. Motivul religios este absorbit de credința în desăvîrșirea muncii. Caracterologia bogată și un limbaj viu se adaugă virtuților scrierii, una dintre cele mai originale, compuse pe tema mitului românesc al creației. **Drama A trecut...**, cu care se deschide culegerea, aparține teatrului psihologic, cu un conflict dens opunînd concepții și generații. Sînt puse în joc principiile de viață ale relațiilor de familie, infirmînd, tragic, orice rezolvare în afara cadrului ei moral. Mediul oamenilor de știință cu conflictele lor, apropiat autorului prin biografie, este și cadrul dramei **Simona sau Prințul consort** una dintre cele mai izbutite lucrări dramatice ale scriitorului. Punctul de plecare este, ca și în **A trecut...**, familia ineficient întemeiată și refuzul unor soluții de compromis. Tensiunea dramatică nu lasă loc ezitărilor. E un teatru al înfruntărilor dure deși întemeiat pe un fond de generozitate umană. Personajele au perspectiva vieții, a participării lor în lume; nu întotdeauna și a propriului lor destin.

C. ISAC

PETRE DRAGU: Sugestii pentru Diogene

Sugestii pentru Diogene (Editura Scriul Românesc) este concepută ca o succesiune de patetice pleoacări (patetism în accepția superioară a cuvîntului) pentru virtuțile formative ale muncii, pentru nobletea angajării în numele idealurilor supreme ale edificării socialiste, pentru singulara frumusețe a comunității și solidarității umane.

Autorul și-a areolat adolescența cu superba „aventură spirituală” a înrolării ca voluntar în entuziasmele rîndurii ale „cavalerilor cu tîrnăcop” de pe marile șantiere de reconstrucție ale țării. Ajuns la vîrsta înțelesurilor mature, se simte obligat să depună mărturie pentru frumusețea aparte a acestei „perioade romantice”, pe care o evocă vibrant în prima secvență a cărții sale de reportaj: „Pentru că — în numele purității eterne a tuturor zăpezilor de altă dată, vă somez să mă credeți! — nu despre mine este vorba aici, ci despre un băiat de demult, îns anonim din superba oaste a „cavalerilor cu tîrnăcop”, luptători pe-atîtea și-atîtea fronturi ale căror nume de glorie — AGNITA BOTORCA, CEANU MARE, LUNCA PRUTULUI, BUMBEȘTI-LIVEZENI, SALVA VIȘEU — sînt evocate azi, după mai bine de un sfert de veac, nu numai la cursurile de învățămînt politic, ci și în manualul de istorie al fiului meu”.

Și, tot în numele frumuseții idealurilor generației sale, reporterul de azi conferă peregrinărilor sale pe marile șantiere ale patriei semnificația unor responsabile confruntări cu patosul constructiv al noilor generații, purtătoare ale ștafetelor viselor ce abia se întîrpașeau atunci, celebrîndu-le nobila dăruire cu care își onorează menirile mereu mai înalte, mereu mai complexe.

„Scrierile” sale de pe șantierele țării sînt scrise într-un stil alert, sincopat, telegrafic. Aten la cifra elocventă și semnificația nebănuită a faptului cotidian, reporterul mizează totul nu pe „întorsături de scriitură artistică”, ci pe forța argumentelor de viață, ingenioși, inteligent înălțate în structura „pleoacărilor” sale. Și, de cele mai multe ori, în ciuda unor ticuri și „găselnițe gazetărești”, reușește să fie convingător.

Victor RUSU

fapt, și sensul documentelor programatice ale partidului, chintesență a unei gândiri colective de deplină luciditate și de înaltă responsabilitate patriotică, rod al unei cunoașteri teoretice și al unei experiențe practice cu totul deosebită. Este, fără îndoială, aici și un act de dreptate socială, merit să satisfacă o sete ce a chinuit veacuri în șir un popor meru dornic de cunoaștere și de innobilare spirituală, el însuși creator al unor inestimabile comori, în toate domeniile de manifestare umană, intrate în prim-planul acumulărilor omenirii.

Așa stând lucrurile, este evident faptul că modul de a acționa în sfera culturalizării și educării maselor se cere structurat și restructurat în raport direct cu dinamica societății, personalitatea multilateral dezvoltată implicând, în primul rând, contactul nemijlocit și operativ cu tot ce suscită interesul și reprezintă valoare pe planul spiritului. În acest sens, rolul pe care documentele partidului îl acordă conștiinței — de factor activ, în stare să influențeze existența, să o supună judecății lucide și acțiunii temeinic argumentate — trebuie înțeles ca o detașare superioară, justificată istoric și ideologic, de forța hegemonică a existenței materiale.

Raportată la activitatea practică, ideea contactului direct cu valorile spirituale, prin depășirea staționărilor intermediare cunoaște, sub aspectul aplicării practice, o evoluție în măsură să nască optimism. Munca cultural-artistică și educativă de masă duce în prezent o adevărată luptă cu inerția, unele succese certe marcând încă de pe acum coordonatele victoriei. Victoria care va însemna, în esență, transferul ostilităților dintre cantitate și calitate pe un plan superior a cărui deviză trebuie să fie „mult și bun“.

Dar, ajungând aici, ne situăm pe un teren propriu unor discuții mai ample și mai la obiect în legătură cu rolul artelor în formarea omului nou. În această ordine de idei, referirile din documentele partidului nostru sînt evidente. Ceea ce mai trebuie de lămurit are în vedere unele opinii, potrivit cărora arta ar avea aleșii ei — deopotrivă în rîndul creatorilor și receptorilor. Cît despre mulțime — aceasta reprezintă o categorie specială, căreia i se adresează cultu-

Imperative

ale culturii de masă

Accesul nemijlocit la marile valori

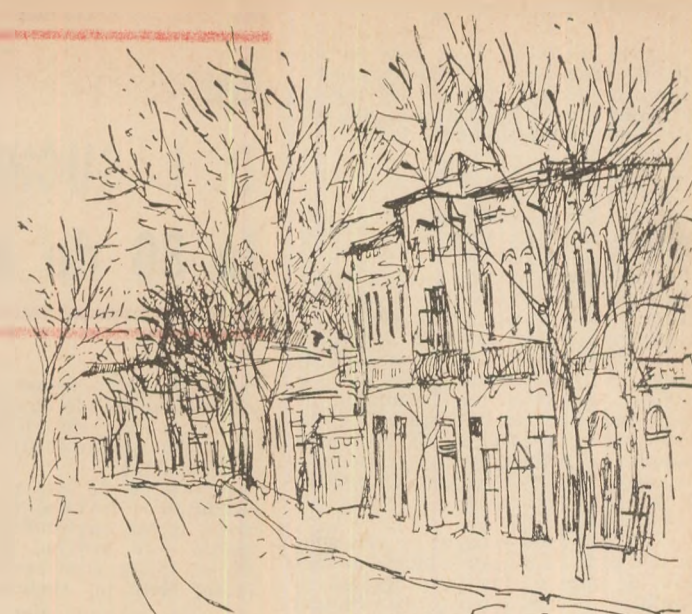
ra de masă. Fără a discuta prea mult suprapunerea noțiunii cu conținutul, credem că prin „cultură de masă“ trebuie să înțelegem efortul de răspindire a culturii în rîndul celor mai largi pătri de oameni ai muncii și nu o pseudo-cultură, pe care, chipurile, omul neinițiat o poate percepe și asimila. Așa cum s-a mai spus, cultura este una singură și către ea trebuie să se îndrepte tot omul, dacă vrem ca acesta să se structureze temeinic și să fie utilă societății în cel mai înalt grad. Doar posibilitățile de pătrundere a sensurilor și de însușire a mesajului sînt diferite, în funcție de capacitate, pregătire, vîrstă etc. Pe acest plan sîntem chemați să milităm pentru ca aceste posibilități să fie cît mai multiple și mai diversificate. Or, aceasta nu se poate realiza prin consum de surrogat, ci prin adăpare directă la marile și nesecatele izvoare.

Concretizînd la nivelul unor județe afirmațiile noastre, putem lesne remarca eforturile unor comitete județene de cultură și educație socialistă de a se desprinde din obișnuit (și depășit) și de a-și plasa inițiativele și activitatea într-o zonă evoluată, cel puțin din unghiul de vedere al abordării problematice. La Iași, de exemplu, se constată o integrare, dacă termenul e cel mai ilustrativ, a forțelor profesionale — a căror pon-

dere este unanim recunoscută — ansamblului mișcării, dar nu în sensul coborîrii stăchetei exigente, ci, dimpotrivă, în scopul augmentării calitative a procesului de formare și dezvoltare a omului epocii noastre și al celei viitoare. Cîteva manifestări de prestigiu — și de tradiție — pot fi invocate nu doar ca exemplu în sine, ci, mai curînd, ca evidențind un potențial real, precum și o afecțiune specifică față de tot ce reprezintă valoare în materie de cultură. Reprezentative ni se par, între altele, „Prelecțiunile Junimii“ — care sînt veritabile acte de cultură, cu adresa fără de bariere — acțiunile Complexului muzeistic sau recent încheiată „Săptămîna a muzicii românești“, adevărată sărbătoare, la care au luat parte cele mai diverse categorii de oameni.

Marcînd stadiul evoluat la care ne aflăm în momentul de față, factorii responsabili din diverse zone ale țării manifestă un interes sensibil pentru continua îmbogățire a mijloacelor culturii de masă, precum și pentru reconsiderarea unora prin inobilarea lor cu noi moduri de a se adresa oamenilor. Se înscriu aici, între altele, reușitele schimburi de experiență inițiate de secția de propagandă a Comitetului județean Iași al P.C.R. și de Comitetul județean al culturii și educației socialiste, cum ar fi, de exemplu, cele recente, care au avut loc în comunele Bivolari și Ruginoasa, prilejuri ce au oferit locuitorilor celor două localități posibilitatea să-și cunoască reciproc și pe viu activitatea materială și spirituală.

Fără îndoială, tema însemnărilor de față implică o seamă de aspecte care, fiecare în parte, pot constitui subiecte demne de atenție. În acest sens, o dezbateră mai largă ar putea contribui la luminarea unor unghere umbrite încă și care au neapărată nevoie de lumină. Oricum, ceea ce ni se pare absolut evident deocamdată este nevoia de a facilita celor mai largi și mai diverse pătri de oameni ai muncii accesul direct la ceea ce omenirea a reușit să acumuleze pe plan spiritual pînă în prezent. Orice altă soluție înseamnă improvizatie, diletantism, superficialitate, ineficiență. Or, în materie de conștiință, orice rabal se repercutează grav și direct în modul de a gândi și acționa al omului. Și aceasta contravine idealurilor noastre, idealuri care nu sînt niște simple vise romantice, ci țeluri concrete, argumentate realist și legic de sensul evoluției societății noastre socialiste.

Litu RUSU :

„In Dudești“

CONSTANTIN POTÎNGĂ: Educație și cultură

Cartea „Educație și cultură“ de Const. Potîngă însumează, după cum se precizează și în prefața acesteia „o serie de articole interesînd practica în sistemul și sistemele educației permanente, îndeosebi activitatea politico-educativă“. În acest sens, secțiunea intitulată „Puncte de vedere“ include intervenții ferm fundamentate din punct de vedere teoretic, cu referiri la activitatea practică vizînd, de pildă, „Coordonate ale educației adulților“, „Unele aspecte ale teoriei și practicii dezvoltării conștiinței politice socialiste a masei“, „Integrarea bibliotecii publice în sistemul instituțiilor culturii de masă“ etc.; iar secțiunea „simple consemnări“ o seamă de sugestive notații pe teme de imediată actualitate, cum ar fi „Codul dezvoltării multilaterale a personalității umane“, „Patriotismul“, „Spiritul de inițiativă“, „Dăruirea în muncă“ etc.

Ceea ce reține atenția este, în primul rînd, insistența pe linia unor aspecte metodologice, legate de problematica abordată, chestiune demnă de apreciere dacă ne gîndim la încă destul de puținele contribuții existente în legătură cu sistematizarea gândirii teoretice care prezidează activitatea din domeniul educației permanente, al culturii de masă și din alte domenii similare. De remarcă apoi faptul că demersurile autorului se întemeiază pe o metodică, directă cunoaștere a realităților, „Aspecte ale culturii teatrale a tineretului școlar“, de pildă, fiind o valorificare a concluziilor trase pe marginea unei anchete efectuate în rîndul elevilor din Pietra Neamț. În baza căreia, definindu-se orizontul de informație teatrală a elevilor, este pusă în discuție problema: poate contribui teatrul la modernizarea învățămîntului? Din concluzii: „rezultă că tineretul școlar este un mediu propice pentru un înalt nivel de teatralizare, că teatrul este un valoros factor de modernizare a învățămîntului, că interesele tinerilor converg către spectacole de un bogat conținut ideatic și afectiv, cu lucrări literare reprezentative“.

În general, termenii educație — cultură sînt considerați în strînsă lor intercondiționare, educația implicînd o tot mai marcată aderență la valorile culturii, iar cultura — o finalitate educativă, în sensul unui sporit grad de integrare socială și de conștientizare în raport cu imperatiile momentului istoric, ale civilizației contemporane, în general.

O atenție deosebită este acordată învățămîntului ideologic, domeniu care face obiectul unei susținute analize, cu reliefaarea rezultatelor pozitive obținute în acest domeniu și cu sublinierea carențelor existente. Autorul pledează pentru „legătura inestructibilă a fiecărui curs, a fiecărei activități educative cu practica“ și aceasta pentru că „într-o asemenea legătură strînsă cu viața politică și economico-socială rezidă motivația participării cu interes a oamenilor la cursurile învățămîntului de partid, atractivitatea lecțiilor, conferințelor, dezbaterilor“. Exigență proprie decii oricărei demers ideologic, fiind meritul cărții „Educație și cultură“ de a exemplifica o asemenea legătură dintre teorie și practică la un nivel edificator.

AL. IACOBESCU

O samă de cuvinte

Munții noștri ne-au strigat pe fiecare iar noi am pășit în prezent cu numele ce ni s-a dat

sintem toți „o samă de cuvinte“, fiecare cit sine de înalt

fiecare înalt cit este strigarea de adîncă în pămînt și etern cum sint pașii de stîncă și cuvîntul în cuvînt

ne-am obișnuit să nu spunem de două ori o vorbă

de aceea avem atîția prieteni și vom avea

Mergînd de-a primăvara

Frumusețea și-a ieșit din sine — cum altfel aș simți că-nfrunzesc, cum altfel aș putea să merg sub formă de cînt, sub formă de soare să privesc, să răsufliu sub formă de cînt! Cum altfel floare aș fi cuprinsă în flacăra ei, că sărut sint îndurerînd o rochie de amurg și cum aș putea eu să știu că, ascunzîndu-se-n mine, frumusețea s-a pierdut pe sine!

Constantin POPA

Cuvînt

Acum priviți prin inimă, Răspundeți-mi dacă vedeți bine, dacă nu vi s-a ridicat în față vreo rădăcină vreun pisc, ori o pălărie feminină rotită pe spițele de singe ca un disc și spuneți-mi, dacă zăriți clar de ce băieții cei frumoși coboară pe casele modeste îndeosebi lingă cămăși cu un ecou de căprioară și bat prin cerbi sălbăticiți și-și rup răsufletul în pietre slabe și din izvoare și fîntîni țîșnesc voci de femei ca urși în două labe? Răspundeți-mi, cum vedeți prin inimă cînd dormiți pe urziciile ochilor, cînd dormiți pe patul miinilor, cred că e destul de interesant, ca într-un cîmp deschis de vinătoare să vedeți un iepure cum v-aruncă un fluler lingă picioare și să suflați în el, să plîngă stelele de frica acestei porniri către aer căci numai stele vinăm, numai stele. Totuși aștept al vostru răspuns: ce vedeți prin inimă cînd vă-ntindeți prin vis? aștept, chiar dacă am uitat să vă las lingă piept cîmp deschis.

Silviu RUSU

Dumitru ȚIGANIUC

Copilăria noastră albă vine

Și iată cum tinerii mei prieteni o patrie pe măsura inimilor — de albastru scaldată, precum chipul grădinarilor de pretutindeni IUBESC și dintr-o dată unul, dimineața, fără munți acasă devine pasăre frumosă și cîntă: copilăria noastră albă vine, vine înfășurată în creanga celei mai înalte păduri rămase de la EMINESCU...

Viorica Ana COZAN

Un poet al culorilor: VIOREL HUȘI

Cine l-a văzut pe Viorel Huși, fie și numai în treacă, și-a dat seama că era de mult numai al lumii opereii lui. Căci artistul pe care îl pomenim în aceste însemnări a reușit să fie foarte al nostru, numai prin detașarea de contingent, văzînd dincolo de lucruri esența lor, dincolo de aparență realul, dincolo de „personaj“ o întreagă galerie de oameni care nici nu se pierd în peisaj, nici nu vin în contradicție cu el. Cînd zicem real, dăm acestui cuvînt un sens ce vine din cartioanele și pinzele picturului. Viorel Huși nu „copiază“ lumea, nici n-o poate vedea cu privirea nelesă, inertă a turistului ori trecătorului cu ochi mediocru. Ca să ne slujim de un joc de cuvinte, precizăm că imaginile obiectelor reale ori închipuite sînt „copiate“ pe dinlăuntru. Dar nu oricine e capabil de atare minune. Contactul cu interioritatea lucrurilor se face ca într-o transmisiune magică de sensuri, puncte și linii. Lucrul nu e de domeniul fantasticului și nu are dram de misticism în sine. Comunicarea cu lumea e o modalitate de eliberare a omului prin artă. Abordînd problema în cel mai desăvîrșit spirit marxist — Georgy Lukács vede într-un asemenea mod de a concepe imaginea artistică o posibilitate de a rămîne în intramundan. Este, de fapt, aici punctul de zbor al artei care nu se înstrăinează de miezul său uman, care refuză orice îngenunchiere în fața modei și a altor imixțiuni nefertile pentru sine. De aici nu trebuie să se tragă concluzia că tablourile lui Viorel Huși se situează într-un timp și într-un spațiu cosmopolit și devitalizat. După cum a observat critica de specialitate, Viorel Huși este un copil mare al epocii sale și al țării sale. Ca într-o viziune blagiană, la pictor „suprafața hîrtiei este ritmată de succesiunea molcomă deal-vale, cu orizontul foarte ridicat“ (Dana Crișan).

Lirismul tablourilor lui, coloritul absorbit în desen sau desenul difuzîndu-se în culoare, vin din contactul nemijlocit cu pinzele lui Van Gogh și cu timpul estetic impresionist și post-impresionist. De altfel, după cum își amintesc Mircea Deac, Viorel Huși, conștient de specificul său, obișnuia să întrebe: „Nu-i așa că eu sînt Van Gogh al României?“

Ne-am reamintit toate acestea, acum cînd este deschisă la București expoziția Viorel Huși, pictură și grafică, prin grija pioasă a Muzeului „A. Simu“ și a Comitetului de cultură și educație socialistă al Capitalei. Ni le-am reamintit cu atît mai bucuroși, cu cît pictorul este născut pe meleaguri moldave, în orașul viilor (de la care și-a împrumutat numele), la 15 iunie 1911, ca fiu al unui medic. Debutul său se produce de timpuriu, prin lucrarea în ulei „Început de primăvară“, expusă la Salonul Oficial din 1926.

Actualele străzi: Crizantemelor, Teilor, 1 Mai, Ștefan cel Mare, Al. Ioan Cuza, mai resimt trecerea pașilor săi, răsînd în amintire și în liniștea nopților înmiresmate de florile viței de vie. Peisajul Dobrinei sau cel de la Ochi tresar la azul numelui picturului. Amintirea artistului trece ca o umbră pe sălile Liceului „Cuza Vodă“, unde a învățat.

Plecat la Paris pentru studii, destinul tînrului coincide o clipă cu acela al lui Vasile Alecsandri. Chemat puternic de suprafețe și culori (precum autorul Pastelurilor de glasurele lirei), dar mai ales de sufletul culorilor și spațiului românesc — studentul medicinist (altfel conștiincios, inteligent) se îndreaptă spre Ecole de Beaux Arts, spre muzee, spre atelierile și tablourile unor Jean Paul, Dèvambez, Pièrre Laurens ori Matisse.

Întors în țară, se face remarcă în 1934 de N. N. Tonitza care recomanda: „Merită văzut, nu comentat!“ Ochiul și mina lui Viorel Huși, adăuga Tonitza, „vor fi în necontenită creștere, față de ceea ce a fost și a realizat ieri“.

Previuinea s-a adevărit. Cine a văzut: „Cules de vie la Huși“, „Duminica pe Sena“, „Stradă în provincie“, „Aleea Energiei“, „Spre Dobrina“, „La margine de oraș“ ș.a. a putut constata sporit calitativ, profunzimea trăirii, zbuciumul uman trecut pinze — ca o modalitate de sporire a zestreii sufletești de care omul se simte în permanentă ispită.

Mă număr printre cei care l-au cunoscut. Prima oară era iritat, palid, răvășit, neliniștit, sumbru. Smulgea un tablou din fața unui cumpărător nepriceput. Pleca trîntînd ușa și vociferînd împotriva ignoranței. A doua oară, aprins, vibrînd în fața frumuseții peisajului hușean, după o seară de vin „de butuc“, Viorel Huși se lamenta: „Cum să prinzi clipa aceasta? Cum să-i dai semnele eternității?“

Prin „subiectele“ tablourilor sale, prin problematica lor, Viorel Huși e un Bacovia al penelului. El abordează într-adevăr „subiectele cele mai mărunte“, aceasta însă nu înseamnă că nu se ridică la „filosofia umană a marilor artiști“.

Consemnînd acest adevăr, îl aducem și noi un omagiu, exprimîndu-ne totodată speranța că, în curînd, vom avea prilejul să-i revedem desenele, acorele și pinzele în ulci — aici, acasă, pe meleagurile moldovenesti care l-au dat țării!

Ion Alex. ANGHELUȘ

— Ceea ce v-aș ruga este să mă ajutați, pentru că pe dumneavoastră contez în primul rînd, să mă ajutați să realizez un film. Un film Suchianu. V-ați gândit vreodată la un asemenea film?

— Păi la asta mă gîndesc de cînd m-am născut. (Zîmbește). Firește! Eu nu sînt critic de cinematograf. Eu sînt mai ales critic de cinematograf. Pentru că am început prin a mai fi și alte lucruri. Am fost magistrat, am ajuns pînă la gradul de consilier de casafie, mă rog dumneavoastră. Am fost critic literar... am fost... poet, am scris poezii, am scris traduceri de poezii, am tradus poezii străine, am fost profesor de istorie la Facultatea de drept din București, profesor de istorie a ideilor sociale... și... am ales meseria de critic cinematografic, tirziu, cînd a început cinematograful să fie într-adevăr o artă.

— De ce?
— De ce? Mi s-a părut că asta spune tot. Știți că s-a spus odată că meseria de gazetar duce pretutindeni cu condiția să ieși din ea. Ei, cariera de cronicar cinematografic duce pretutindeni cu condiția să nu ieși niciodată din ea...

— Eu am socotit întotdeauna că problema cea mai mare a omului este căutarea fericirii și mă întrebam nu numai dacă fericirea există, dar mă întrebam, mai ales, ce e aia — fericirea?

— Ați descoperit?
— N-am descoperit-o eu. A descoperit-o un foarte mare gînditor francez — Alain, acela care a scris „Les propos d'Alain”, și care spunea așa: „O vorbă foarte înțeleaptă: „Fericirea există, dar trebuie s-o cauți în lucrurile mici”. Și avea perfectă dreptate. Fericirea este sinonimă cu verbul foarte obișnuit, cu verbul „a reuși”.

— A reuși mereu. Și lucrurile mici au marea proprietate de a fi multe și deci îți dau posibilitatea să reușești mereu... Dar ca să fii fericit și să izbutești trebuie să alegi acele lucruri care se potrivesc cu ce poți, cu ce știi, cu ce crezi, cu ce ești.

— Și este greu, nu-i așa?
— Da, pentru că lucrurile se prezintă mascate. Și atunci dumneata riști să nu înțelegi valoarea... nu valoarea lor, dar esența lor. Și atunci ai impresia că un lucru se potrivește perfect cu tine și... se potrivește ca nuca în perete. Și atunci firește, dacă încerci ceva, eșuezi, și în loc să acuzi ghinionul, lipsa de noroc, ar trebui să acuzi lipsa dumitale de înțelegere. Ori, există o școală unde poți să înțelegi meseria dezinșelării, meseria ruperii măștilor de pe fața lucrurilor. Și această școală este filmul. Un film bun este un film care la început te păcălește îngrozitor, te face să-ți faci despre oameni și lucrurile de acolo niște păreri, foarte documentate, cu dovezi și pe urmă, odată se produce virajul, un viraj de 180 de grade și descoperi că lucrul este cu totul altceva. Ei, bine! Această școală a dezinșelării este, am spus-o, anticamera fericirii pentru că te învață să nu te înșeli asupra însemnătății, asupra tilcului, asupra înțelesului evenimentelor. Și deci, să alegi pe acelea care îți se potrivesc și dacă îți se potrivesc atunci poți fi sigur că ai să reușești.

— Dv. alegeți din film ceea ce descoperiți. De obicei este vorba de niște lucruri profund omenestii și pe care credeți că trebuie să le cunoască neapărat toată lumea. Și poate de aceea sînteți și unul dintre cei mai citiți cronicari de film de la noi... Dar, spuneam că o să vorbim despre omul Suchianu...
— Păi, asta este omul Suchianu, care are ca meserie să-i facă pe oameni să se dezinșele și el să aibă ocazia să fie fericit.

Cu D. I. SUCHIANU la 80 de ani

— Ați vorbit despre cele trezeci și opt de funcții ale cuvîntului în film.

— Așa. Mai sînt și altele pe care nu le-am spus acolo fiindcă le-am descoperit după.

— Printre ele este și cea funcție a cuvîntului — cuvîntul care provine dintr-un secret, cuvîntul-magic, cuvîntul poetic care provine dintr-un secret. Eu vă întreb care credeți că este secretul vieții lui Suchianu?

— Păi, secretul vieții lui Suchianu este să explice ce este secretul. Și secretul este de mai multe feluri. Este secretul pe care îl spui, secretul pe care nu-l spui, secretul care-ți scapă, pe care n-ai vrut să-l spui... și am găsit de curînd, într-un film românesc, care se cheamă, mi se pare, „Un nou fel de fericire”, o altă funcție a cuvîntului, pe care de fapt o cunoșteam de mult, dar mi se părea că este așa, o glumă. Știți că sînt oameni smecheri care în loc să-ți răspundă la întrebare, îți pun altă întrebare. Ei bine, în filmul acesta sînt doi tineri care ambii practică acest obicei. Și fiecare face lucrul acesta în alt fel: unul este un smecher, și o face ca să scape de întrebare, celălalt — care este un om serios și conștiincios și minuțios, răspunde printr-o întrebare pentru că înainte de a răspunde definitiv ar vrea să mai clarifice și alte aspecte ale întrebării puse. Este ceva profund, ceva consistent.

— Așadar, din nou la film. Ce vă mai place în afară de cronică de film și de film care înseamnă și muzică și poezie? Și...
— Este tot în legătură cu fericirea. Toată viața mea am practicat o mulțime de sporturi. Și le-am practicat așa, aproape ca un cvasiprofesionist. Am fost campion interscolar de patinaj de figuri. Am două brevete de instructor de schi, cunosc vreo zece sărituri de pe trambulină în apă, înot în fiecare vară cite un kilometru de kral pe zi, pentru ce?... joc tenis din trei în trei zile... pentru că omul care reușește să facă bine o christiănă, sau să ardă bine un rever, sau să facă corect un opt la patinaj, acela, domnule, parcă l-a prins pe dumnezeu de picior așa este de încîntat și asta este ceva... Este o fericire inepuizabilă, fiindcă ai făcut dumneata, să zicem, pînă atunci o mie de christiane, dar a o mie una îți produce exact aceeași fericire și de aceea sportul este o mare invenție. Bineînțeles, nu sportul de competiție și de performanță, ci sportul de eleganță și de stil. Să arate frumos. Nu să bați record.

— Sau, oricum, să obții frumos o performanță. Dar... în viața cum e?

— Cînd este vorba de competiție în lucrurile intelectuale, acolo nu ai concurent. Acolo te ai concurent numai pe tine. Dacă te lenevești, dacă ți-e silă, dacă ți-e lene, dacă, mai știu eu ce... Acolo mergi înainte. Pentru că, dacă nu mergi înainte, înseamnă că nu mergi deloc. Operația însăși te obligă să te bați cu propriul tău scor, căci înseamnă că dacă nu l-ai bătut nu ai lucrat deloc. Pasul înainte este însăși substanța operației.
— Nu vi se părea că rupeați din

acest timp pentru „înaintare” cînd făceați sport?

— Ca să fac o treabă bună să nu spui niciodată că n-ai timp. Găsești totdeauna timp ca să faci o treabă bună. Nuuuu!, găsești timp pentru toate, găsești timp! Toată povestea este să te organizezi în așa fel încît să nu faci lucruri inutile.

Pe urmă, afară de asta, omul trebuie să se odihnească. Și adevărata odihnă nu este să-ți încruciezi brațele ci să faci altceva decît făcuseși pînă atunci. A te odihni este o... anticameră. Ai stat mult pe dreapta te întorci pe stînga. Ai stat mult ghemuit, vrei să te întinzi. A te odihni înseamnă să faci poate și ceva foarte agitat, dar să fie altceva decît ce făcuseși pînă atunci.

— Înseamnă că în aceste zile trecute la Iași v-ați odihnit.

— Păi, sigur că da! Pentru că nu vin toată ziua la Iași. E ceva relativ nou.

— V-a plăcut?

— Nu știu dacă știți că eu sînt un fost elev al Liceului Internat, așa încît eu am trăit în Iași ani de zile. Și niste ani destul de importanți... Anii adolescenței. Am fost coleg de clasă cu Liviu Popa.

— Pe care, fără îndoială, l-ați vizitat. De altfel, bănuiesc că ați vizitat, ați revăzut mai bine-zis, multe locuri din Iași. Cum găsiți Iașul?

— Foarte schimbat, foarte schimbat. În afară de partea dinspre Copou. Am fost în pelerinaj sentimental prin toate locurile și-n lătime, și-n înălțime, că m-am suit pînă în vârful Turnului Golia.

— Sînteți un om tînr D. I. Suchianu. Se poate vorbi despre viitor?

— Păi, viitorul pentru mine, care după 80 de ani de existență mi-am croit o cale, viitorul este să pot să merg mai departe pe calea aceasta și s-o fac să dea mai mult decît a dat pînă acum.

— La ce lucruri vă gîndiți?

— Am multe, multe, în minte. În primul rînd mă gîndesc de multă vreme la o carte despre moarte. O carte care să aibă două calități pe care moartea nu le are: să fie o carte optimistă și să fie o carte marxistă. Adică să dovedesc că moartea nu există și asta cu argumente strict științifice, așa cum o cere marxismul.

— Sînteți încă o dată un mare romantic. Ce spuneți despre acest calificativ ce vi se aplică în unanimitate?

— Păi, dacă cineva nu vrea să fie romantic, așa-i trebuie — ha, ha!

— În acest frumos și nobil romanțism al dumneavoastră, am admirat și curajul cu care v-ați susținut ideile. De pildă, atunci cînd majoritatea criticilor călcău în picioare melodrama. Firește, nu melodrama, proastă, care nu merita alt tratament, ci aceea de bun gust artistic, care ar fi meritat altceva decît disprețul. Tin minte și acum pledoariile pe care le-ați făcut pentru „Adio, arme!”, pentru „Love Story”.

— ... pentru „Un bărbat și o femeie”...

— ... și pentru altele care nu-mi vin acum în minte, dar pentru care vă mulțumesc.

— Vedeți, dumneavoastră, melodrama are cu drept cuvînt presă proastă, pentru că în 99 la sută din cazuri melodrama este o dramă prostă. Și are dreptate să fie proastă... pentru că este o întreprindere foarte grea. O melodramă este o poveste în care toate lucrurile sînt tari, sînt puternice, sînt paroxistice și să faci o poveste nuanțată din aceste lucruri excesive este o mare-mare dificultate... și o mare calitate. Așa încît, cînd o melodramă reușește să fie bună, să satisfacă această condiție, apoi este mult mai interesantă și mai merituosă decît o dramă obișnuită. Am spus lucrurile acestea cu ocazia unui film mexican care se cheamă — „Camelia”, cu Maria Felix.

— De fapt, criticii de vocație, acci care n-au uitat că sînt spectatori, cei mai avizați, cei mai inteligenți, dar oameni în care bate o inimă, apărînd valorile au apărat și melodrama atunci cînd reprezenta o valoare. Imi vine în minte un nume tot din generația dumneavoastră. Numele lui Alexandru Philippide. Dar văd că vă uitați la ceas și as vrea să vă mai întreb ceva. Ce fel de om sînteți? V-ați gîndit vreodată? Eu vă consider un om bun.
— Am avut la radio o emisiune despre Mihail Sadoveanu. Povesteam lucruri din viața lui. Il cunoșteam bine. Imi făcea onoare să aibă prietenie pentru mine. Și spuneam așa: „La Sadoveanu, — și la mine de asemenea, — lucrurile merg în următoarea ordine de succesiune: Întîi, ca să înțelegi, trebuie să fii bun: dacă ești bun, ai înțeles; și dacă se căsătorește bunătaea cu înțelegerea, ajungi la faza a treia a procesului, ajungi la frumusețe. Frumusețea este încoronarea inteligenței care a știut să borneyască de la bunătațe. Este o vorbă franțuzească: tot ce înțeleg — iert. Nu-i adevărat. Trebuie să spui: iert tot ceea ce înțeleg. Invers. Trebuie să pleci de la bunătațe ca să ajungi la inteligență. Și cred că cea mai exactă și mai corectă și mai dicționarească definiție a inteligenței este să pricepi ceea ce nu-ți convine: fiindcă să pricepi ce-ți convine, asta și ultimul dobitoc poate s-o facă.

— Mă înțelegeți atunci că vreau să vă mai spun ceva?

— Da, Ce?

— Sînteți un om frumos. D. I. Suchianu.

Horia Zilieru

Privirea pură a dragostei

Urcă luminări trufașe
piatra de cetate sfîntă
și nostalgicile arme
cu cenușă se-nveșmîntă.

Norii trec ca mari epave
peste valuri nemișcate;
nu-i întimpină dezastre
și nici gloriei adorate.

Numai aștri se scufundă
în statuile pierdute
cu frumuseți demult rostite:
— violență și virtute.

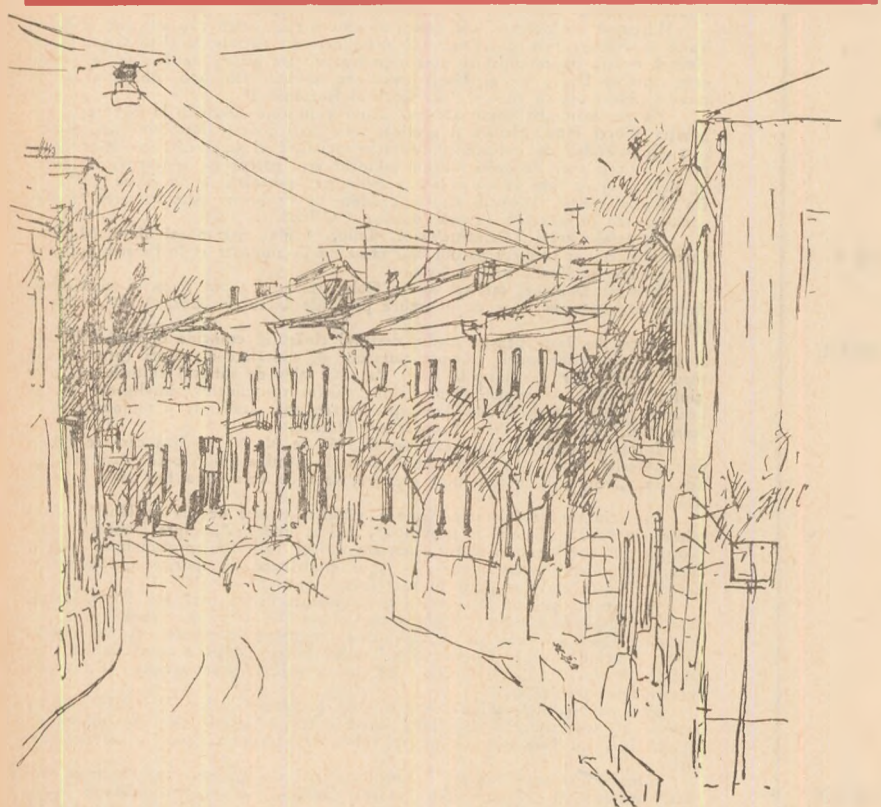
Ochiul propria ființă
dincolo de timp o lasă
și întoarce lungi ecoură
spre-a profetilor terasă.

Teatrul lui D. R. Popescu

Un climat straniu este acela al dramaturgiei lui D. R. Popescu. E o lume adesea incertă, în care realul alunecă pe neștiute în imaginari, plămădii coboară din vis, sau din coșmar, și se intrupează, dispărînd apoi la fel de neașteptat, o vegetație luxuriantă de simboluri tînde să crotocosească, ori chiar să devoreze totul. Concretul se dizolvă pînă la nebulozitate, în abstract și substanța dramei se lasă absorbită în idcă, ce s-ar schimonosi în grotesc și extravaganță dacă n-ar exista cumpăna poeziei: cuvintele sînt ca o crisalidă din care metaforele abia așteaptă să-și ia zborul. Ca „niște fluturi frumos colorați”... E un tărîm al ambiguității, în care nebunia și înțelepciunea își schimbă măștile, noima șade pitită printr-o vorbă fără șir, iar orice echivoc pare, oracular, să tînuască un înțeles adînc. De multe ori, doar se prefacă. D. R. Popescu, dramaturg de rit shakespearean, mai și, ca manieră, hamletizează. Este jocul și cochetăria — poate și nostalgia — lui. Paradoxele se ciocnesc, vorbirea în doi peri deconcertează, e un soi de rostire sibilinică, cu sau fără schepsis, mai degrabă șodind decît punînd pe gînduri.

Mai toate drumurile duc, în acest neobișnuit tînut, către pădurea de simboluri, stufoasă, citeodată obscură, derutantă, unde domnesc alte legi, străine logicii curente, unde fapte aparent nesemnificative sicbod, dar anevoie, sensuri țesute într-o (prea) complicată rețea; aici, comicul și tragicul, sublimul și abjecția fac un amalgam bizar și absurdul se înfățișează îndată pentru a-și lua domeniul în stăpînire. Uneori, contururile se învalăie într-o aură, fantastă de lirism. Alteori, însă, nu e decît un „truc”, o petrecere, mai mult sau mai puțin gratuită, a imaginației. Un lirism sofisticat se travestește, atunci, într-o filozofare cam absconsă. Pisica în noaptea Anului Nou, O pasăre dintr-o altă zi sînt titluri care intrigă. Însă „pasărea dintr-o altă zi” nu e decît trecutul, pe care-l purtăm în noi, gata oricînd să reînvie și să ne ceară să dăm socoteală. Finalul derutează la culme în Pasărea Shakespeare; e un final „deschis” — cum deschisă tînde să fie dramaturgia lui D. R. Popescu. Cînd bănuiești că eroul a fost ucis, el apare rînit numai. Faptele s-or fi petrecut aievea sau mai curînd, în inchipuirea acestuia, într-un „coșmar”? Nu știm cine e o adevărată fata care apare pe neașteptate și-l impuscă pe erou. Poate că acestea toate vor fi fiind convulsile conștiinței sale, hărțuite de un simțămînt de vinovăție. Oricum, ambiguitatea și stăpînă; însă fuziunea șovăitoare între real și ireal — dînd parcă ghies iraționalului — lasă o oarecare impresie de artificialitate. Trecerea în coșmar putea să nu se fi petrecut: datele dramei rămîneau aceleași. Numai că acest joc de planuri, difuzînd o atmosferă ca și halucinantă, multiplică înțelesurile, făcînd posibile mai multe lecturi.

Și totuși, sub învelișul alegoric sălășluiește, vi- brînd de patos, un teatru etic, de somatic a conștiinței. Conștiințele se confruntă violent, într-o înclăntare acerbă și neiertătoare — e un adevărat proces, în care, cu o sfîntă mînie justițiară, sînt scormonite și date la iveală vinovății mai vechi, ce s-au răsfrînt întristări, chiar tragic, asupra existenței unor nevinovați. Zbuciumul acesta, al unor eroi precum Ion din Acești ingeri triști, trădează o nesățioasă sete de puritate, de frumusețe neîntinată. De adevăr. E o rafală îndirjită, venînd dintr-o exasperare față de compromisuri, lașități, meschinării. Cei vinovați trebuie să răspundă, dacă nu în fața legii — căci sînt cupe morale neîncadrate în vreun paragraf anume — atunci în fața propriei lor conștiințe. Mirșavia să nu rămînă cumva acunsa, găvozdită. Este, în teatrul lui D. R. Popescu, o feroare a descoperirii, cu orice preț, a adevărului, oricît de atroce, o aprigă intranșigență, manifestată în forme vehemente, uneori naive, dar cu pulsația lor de dramatism intens. Adevărul nu poate tîmădui întotdeauna. Sînt erori pe care, în anumite momente, istoria însăși le săvîrșește și sufletele mutilate de presiuni orbe de nedreptăți sau de abuzuri nu se mai pot, decît cu greu, reface. Ioan și Silvia sînt niste „ingeri triști”. Candoarea lor e ca o pasăre rînită (Acești ingeri triști). Războiul sfărîmă brutal iluzia unei iubiri înfiripate stîngher, ea singularica floare de colț, în împrejurări atît de ostile (Vara imposibilei iubiri?). E ca o „capcană” în care inocența și candoarea au să fie strivite. Iar dacă e în destinul unor eroi să moară, înfloreste în urma lor o poezie a dragostei, simțămîntul tulburător și diafan al unui asemenea „miracol” care te poate lo-godi cu cerul. Poate și de aceea motivul morții, cel al miresci, de sugestie folclorică, reapar atît de des (Visul, Luminile paradisului, Acești ingeri triști ș.a.). Maria, din Piticul din grădina de vară, își așteaptă sfișitul cu seninătate, cu o împăcare înțeleaptă, în care se mai deslușește, încă, o tristețe pentru viața ei netrăită. Forța ei, ca femeie și luptătoare comunis-tă, stă în credință și iubire. Moartea, cu aceeași vrajă

Livia RUSSEU:

„Spre Tirgul Cucului”

Gloria LĂCATUSU

Num
urse
sub
in
Aster
drum
cât
sub
Tran
Mă-n
cu u
— in
la vir
în fe
plînge
— cu
dar c
Spital
închid
— od
pe cr

sună, nu
„Jumini cu
peste cruci
fluturi” ur
tinuții nec
parcă sufl
câte mor s
lașul în lur
pe platul p
ei putere.
viere, într-
lunatetul, c
rătă de înc
ție... Ca i
multe în vr
dent, e res
retorism u
demnă, a i
Mai depă
încîntarea
se învalmă
dezagregă.
compunere,
„pasărească
mai ales în
de „suciți”,
pescu. Tată
să zboare, și
și sînt cup
de tatăl lor
negru, neva
lugubru. Tat
fii preschin
nouă locuri,
în figurație,
ue poezie t
bizarieric, c
tescă, cu su
sului, în de
s-ar părea
înțel desprî
fără voie ur
e un „savan
tului al iub
gurul pămî
stăpînă pe
goste, care
urgiei lui I
lită, nu em
zotic le este
tic. Eliberar
tinea la no
venții și nă
voită, simli
tate care, în
razna, alunec
în gratuități
Sceneta Diri
păcdete, cu m
sordidele mă

O sat preluca

În ms. 5:
Romania, col
traduceri, t
sile Pogor, și
versuri intitl
iar moldover
text se găse
neu 111-36 de
cu titlul Ali
aceasta scrie
car semnalat.
Versurile
la adresa ace
nici și-au făc
mea în amor
de la temei,
tru înțelegere
de comentari
rile” lor în
un ton șagun
inimii unei c
profesor de a
femeile iubesc
pînite de „m
soarea inimii
sețea caract
nita statornic
unui stoic, a
asupra celor
za frivolității
tirii este un

zele vrea spațiul,
ăcioare,
a de lumină
clorare.

micșorează
vârsate trepte
ale morții,
ii înțelepte.

in crepuscul

melancholie selenară,
n din magicul mormint:
lis, inapt e trandafirul
i de aur și de sfint.

landestină despuiată,
dat teroarea unui zid:
l cată legătura veche,
osindit îi cade-n vid.

o gură de iubire
nții tristului foburg:
lungi de ramuri calcinate
olitare-n plinset curg.

Inspăimântă — e un tărîm plin de
fluturi albi și roșii care zboară
ntirîm par sufletele celor duși. Niște
dorați (este și titlul unei piese). De-
ca în rouă, dimineața. Curcubeul e
șigancilor omorite de bărbați. Cei
reschimbă în păsări, căutîndu-și să-
insăși „luna e ca o pasăre”. Sîntem
unde moartea își pierde terorizanta
nd. Maria se înalță, ca într-o in-
r usor, de pasăre, în timp ce Pasăre,
ece cu privirea. Alegoria e cutreie-
a. E un poem-moarte și transfigura-
prea numeroase alte drame (mai
din urmă), politicul, fără nimic stri-
în plasma operii și doar un anume
ispează pe alocuri rostirea calmă,

de spirala acestui teatru, alegoria se
netizează. Simbolurile se întesc și
bnubilind înțelesul, care alteori se
ă pentru nouă cerbi, e o ciudată
are personajele îngină un fel de
iesc în crîmpeie de descîntec, dar
sporînd astfel lumea de „nebuni”,
mișună în piesele lui D. R. Po-
arcă mai întîi să-și pună aripi, ca
ei nouă fii se preschimbă în cerbi
de frenezia jocului, pînă cad ucîși
are apol, o femeie înveșmîntată în
ispărîtă demult, li cheamă cu ea,
care și-a ucis fără s-o știe cei nouă
în falnici cerbi, e ciuruît, el, în
care „se vede noaptea”. Baladescul,
sionistă, iradiază pe alocuri o stra-
lă deocheată de acel răsfaț al
de multe vulgarități. O farsă gro-
innegurări, este **Luminile paradie-**
tre alte eventuale interpretări —
înfruntă principiul abstract al ști-
viață, deci dezumanizate, servind
opuri de dominare și teroare (Rep-
t de un polițai!) și principiul
mbire întruchipată prin femeie („sin-
e poate să-ți ofere o certitudine”),
a bucuriei”, îndumnezeit prin dra-
cu adevărul. Cîudățeniile drama-
Popescu „frațînd prin tehnica inso-
la mari adîncimi. Climatul filo-
puțin prielnic decît acela poema-
chinga unor constrîngerii, infrac-
ndătinat, dezarticularea unor con-
a altora, mai aiurite, incoerența
liricului, degață o senzație de liber-
bătută de ea însăși, o ia îndată
n poezie, dar adeseori risipindu-se
postaza excentrică a ambiguității.
e o șaradă anapoda, compusă din
e triviale, și nu e vorba numai de
în Pădure cu puzeze, Baba poartă

Surori miloase le așteaptă-n urne,
scobînd pămîntul nopții împrejur:
— întunecate vești sub pielea arsă
încheagă fum, căldură și azur.

Lăuntricul suspin închide semne,
celulele în focul ireal:
— albina nunții vine și cutcază,
pe urma gurii-n plînsul boreal.

Dar rădăcinile-i rămin în mine
cu gîturi retezate din amor,
pe cînd ridică buze și morminte
inaripata moarte printre nori.

La început

Nu-mi apăsa cu degetul pe rană
ca să invii o biblică poveste,
ci buzele cu lăvele celeste
depune-mi pe retina diafană.

Sînt eu (ca norul fără-nțemeiere),
să-ți plîng pedecapsa ta de-a fi femeie
cu sunete de lacrimi ce scînteie
străfund de veac, morminte și galere.

Dantalonii și barbă, își pune sini de cerpe, șade pe
„urna”, ca pe tronul vreunui Ludovic, vorbește la
telefon chipurile cu Maria Tereza, din cînd în cînd
cocoacăceste!... Coșciugul (ca și în Matca lui M. So-
rescu) e gata pregătit. Se vorbește cu nonșalanță de
crime îngrozitoare, persoanele se substituie între ele,
își pierd identitatea ca să și-o recîștige apoi, apar
și dispar sub porunca unui arbitrarului ce pare
că se complăce în neorînduială. Numai că și aici, în
castelul singuratic din „Pădurea nebună”, se insinu-
ează vechile obsesii. Și dramaturgul neconvențional,
jonglînd cu timpul și cu spațiul, cu sensurile înseși,
încalcă regula jocului său, instituind un sens, apoi în-
că unul, destul de învălmășite, dar dezlăuind totuși
filonul etic. Conștiința trebuie dezrobită de tîra-
nia instinctului, orb și zălud

Se mizează pe ambiguitate, pînă la farsă. Zice
Serva (despre Baba): „De-ar fi bărbat, de mult aș fi
fost și eu femeie. Dar e femeie, dacă eu nu sînt fe-
meie”. Replica pare mimată, iarăși, după vorbirea
citeodată șuie a celui prinț danez. „Duplicitatea” e
un resort al acestui teatru. În Niște fluturi frumoși
colorați personajul Alex nu mai știe dacă este el
însuși, sau Dody, consoarta. Halucinația o are și
Silvia, din Acești îngeri triști. Conexă este ideea de
travesti („oamenilor le place să fie altceva decît ceea
ce sînt”). Vine „era actorului” — profetește Cezar,
măscăriciul piraților. Dar ambiguitatea pare și un
reflex al lumii de dincolo, „unde vicțiile sînt ameste-
cate timpurile sînt contopite din nou și oasele sînt
contopite din nou, și sexele, și virstele”. Uneori,
moartea însăși e un fel de travesti. Dacă nu, e o
noireasă — sau o pasăre...

Un joc ingenios, de livrești rafinamente, subtil
pînă la inutilitate, este pirandelliana farsă Cezar,
măscăriciul piraților. Pe un vas de pirați, un ins ce-și
spune Cezar își inscenează moartea care îl așteaptă
în Senat. Cunoșcîndu-și destinul, el năzuiește să-l ia
în stăpînire — să nu mai fie deci „măscăriciul sor-
ții”. Destinul însă rămîne orb și implacabil. Dacă nu
aveșt personaj, atunci un altul va fi alesul. Cotează
— glosează dramaturgul — doar nevoia omenirii,
la un moment dat, de un Cezar, pe care, altfel, îl
poate interpreta oricine. Istoria își crează eroii de
care are trebuință. Poate că Cezar nici n-a existat,
sau, în orice caz, altcineva se poate să fi fost cel
care romanii socoteau că știu cine este. Presumțiile
se îmbirligă, se rotesc pînă la ameteală. Acest joc
de speculații și ipoteze pare, în fond, o variantă a-
lambicată a unei vechi butade: dacă Homer n-a
existat, atunci cu siguranță a fost un alt aed — ce
s-a numit Homer!... La fel și Cezar, sau oricine s-ar
fi ascuș sub acest nume, împlinînd „ideea de Ce-
zar”. Jocul poate continua la nesfîrșit. Toț astfel
Snăkapeare, trecător prin lume, aproape fără urme,
ca într-un zbor de pasăre.

Și iată emblema dramaturgiei lui D. R. Popes-
cu. În spațiul ei foșnește bătaia de aripă a adevăru-
lui: „pasărea adevărului” — „pasărea Shakespeare”.
Florin FAIFER

IDEEA de progres istoric

Așa cum a intuit Hegel și cum Marx a de-
monstrat științific, există o dialectică a istorie-
riei. Progresul istoric, este, de fapt, însăși ex-
presia dialecticii istoriei.

Istoria, în desfășurarea ei, are un sens de
mişcare și o semnificație a mișcării. Progresul
istoric este tocmai semnificația acestui sens
al istoriei. Nu-l putem considera doar sensul
ca atare al istoriei, pentru că acesta poate fi
uneori, cum de altfel s-a și întîmplat, potrivit
omului. Acest sens trebuie să aibă neaparat o
semnificație umană, să se definească deci în
numele omului și pentru om.

Progresul istoric se dezvăluie printr-o se-
rie de semne ale realității. Este foarte impor-
tantă problema naturii pe care o au aceste
semne. Pînă la apariția filosofiei marxiste, în-
țelegerea problemei a avut un caracter uni-
lateral. Pe de o parte, sistemele de gîndire
idealiste vedeau esența progresului istoric ex-
clusiv în spirit; sensul fundamental al pro-
gresului istoric era, în unele din aceste filo-
sofii, ideea religioasă — care în ierarhia valo-
rilor spirituale era considerată esența supre-
ma. Mai mult, valoarea religioasă avea nu doar
semnificație istorică, precum celelalte valori
— ca binic, adevărul, frumosul, înțelepciunea
etc., ci presupunea valoare de temelie ontologic
al lumii de fundament al existenței. Nici ma-
terialismul premarxist n-a oferit o interpre-
tare adecvată progresului istoric, pe care l-a
înțeles mecanicist; conform acestui materia-
lism imitat, pe planul istoriei, omul s-ar re-
duce, în ultimă instanță, la ipostaza unei sim-
ple „piese de schimb” în uriașa „mașinărie”
a naturii indiferente, în această imensă meca-
nică naturală.

Marxismul aduce lumină în această proble-
mă prin două idei fundamentale: raportul
dintre obiectiv și subiectiv; raportul dintre
necesitate și libertate. În vechea imagine a
materialismului premarxist, istoria apare ca o
„ontologie blocată”, și nu întîmplător Engels
a numit-o „preistoria omenirii”; sfărîmînd a-
cest mit al considerării istoriei ca un fel de
„mecanică” a necesității naturale, mit de esen-
ță materialistă, deopotrivă de periculos ca și
mitul creației divine din sistemele religioase,
filosofia marxistă a deschis istoria în ideea
necesității naturale și sociale privite din punctul
de vedere al omului, precum și în ideea
înțelegerii omului în sensul libertății reale.
Așadar, nu al unei libertăți pure, iluzorii, ca
atribut al spiritului, ci cu semnificația concretă
de libertate materială a vieții însăși. Marx-
ismul descoperă, în acest fel, legitatea deveni-
rii istoriei: succesiunea orînduirilor sociale,
bazată pe succesiunea modurilor de producție.
Motorul dialecticii reale a istoriei este modul de
producție. Fiecare mod de producție o dată ajuns
la deplină maturizare istorică, implică trecerea la
o nouă formațiune social-istorică, superioară.
Trecerea omenirii la orînduirea socialistă, ca
etapă nouă în istorie, cu un conținut funda-
mental nou pe linia progresului istoric, apare
astfel ca o necesitate obiectivă. Istoria intră
astfel, prin construirea unei lumi noi — clă-
dită pe principiile socialismului și comunismu-
lui — într-o nouă fază de progres istoric.

Referitor la semnele progresului istoric,
semnificația acestora este nemijlocit legată de
tipul de orînduire socială și de tipul de civiliza-
ție corespunzător acestei noi orîndiri.
Sensul epocii contemporane este drumul spre
socialism și comunism. Acest sens înseamnă
proces istoric revoluționar în continuă dezvoltare
și perfecționare. Progresul istoric presupune
înțelegerea socialismului însuși ca operă
în continuă dezvoltare și perfecționare. Per-
fecționare neînteruptă, deopotrivă, a siste-
mului social și al individului ca personalitate
umană; mai mult, ca perfecționare a sistemului
însuși în numele omului — al omului pe
care trebuie să-l scoată din imperiul necesității
și să-l înalțe în imperiul adevăratei liber-
tăți și de a se realiza ca subiect al istoriei,
ca scop al societății, astfel ca în acest nou con-
text social omul să constituie scop al său în-

Liviu RUSSU: „După ploaie”

suși. Istoria contemporană este o complexă —
și contradictorie — mișcare revoluționară spre
socialism și comunism. Progresul istoric este
sensul acestei revoluționări a istoriei omenii,
contradictorie dar cu sens unic, spre comu-
nism.

Progresul istoric este semnificația concretă
a sensului istoriei. Nu este sensul ca atare, în-
trucît acesta, uneori, poate fi potrivit omu-
lui. Acest sens trebuie să aibă o semnificație
umană. Se știe că istoria, oamenii o fac; că
istoria, deci, nu este o forță impersonală, ci în-
seamnă produsul al activității omeniești. Dar im-
portant este faptul nu numai de a crea istoria,
ci și de a controla istoria. Capacitatea de crea-
ție, la nivelul istoriei, a speciei umane, luată
în sine, nu este o virtute suficientă. Ea este ne-
cesară, dar nu și suficientă. Acestea trebuie
să i se asocieze, în continuare, capacitatea de
control a întregii creații. Progresul istoric tre-
buie astfel înțeles nu doar prin ceea ce omul
crează, ci are în vedere totodată măsura în
care omul controlează efectiv ansamblul crea-
ției. În lipsa acestui control real, marea cursă
a progresului în istorie poate transforma pro-
gresul însuși, și, implicit, istoria ca atare, într-o
„cursă” pe care omul să și-o întindă sîși
fără stîrea sa.

Metaforic vorbind, simbolul lui Prometeu
nu poate fi înțeles decît asociîndu-i simbolul
lui Orfeu: creație în istorie și valorizare efec-
tivă a creației istorice. În măsura în care omul
crează o serie de forțe în istorie, în aceeași
măsură trebuie să poată să valorizeze creația.
Actul creației este dublat de actul de valorizare.
Presupunînd o întreagă praxiologic, pro-
gresul istoric implică totodată o axiologie im-
perios necesară. Acest fapt presupune ca omul
să nu însemne mijloc, ci să fiînteze întotdea-
una ca scop. Omul este deci valoare-scop
în istorie; valoare — etalon. Toate valorile
create de om rămîn valori-mijloc în serviciul
afirmării sale istorice ca valoare a tuturor
valorilor, ca valoare-scop.

De aceea, metaforic vorbind, dacă putem
spune, odată cu Protogoras, că omul este mă-
sura tuturor lucrurilor, prin aceasta înțelegînd,
astăzi, capacitatea omului de a crea istoria,
putem spune totodată că omul este, tre-
buie să fie și măsura tuturor valorilor. Prin
acest sens oric al omului înțelegînd capa-
citatea sa de control asupra istoriei. Progresul
istoric este astfel, deopotrivă, creație a istoriei
și grad de control al istoriei. Nu doar o
propulsie a economicului în cursa de a-si de-
păși accelerarea accelerării este progresul isto-
ric, ci și o etică a destinului omenirii și a
omului ca persoană. O etică, așadar, ca ex-
presie a gradului de libertate a omului în isto-
rie. Ca libertate reală — expresie a propriei
capacități de control asupra istoriei.

Vasile CONSTANTINESCU

oia lui LORENZO PIGNOTTI de comisul Vasile Pogor

la Biblioteca Academiei R. S. a
mai multe scrieri autografe,
ale, rămase de la comisul Va-
nimistului, se află și textul în
isciocălarea inimii unui cochete,
mii foline (f. 187—192). Același
diat și în manuscrisul miscela-
Biblioteca Universității din Iași,
(p. 171—177). După cite știm,
a fost publicată și nici mă-
ricilor noștri literari.
re ne referim cuprînd o satiră
mei care „N-au arătat greutate,
mindrie” / Di ceea ci credi lu-
ornic”. După ce-și cere scuze e
le laudă în același timp pen-
vedită și cu alte prilejuri tață
e critice privitoare la „năravu-
e de iubire, autorul arată, pe
a putut afla asîstînd la disecția
făcută de un prieten al său.
ie. Conchizînd însă că nu toate
etăria ori sînt frivole sau stă-
um, se dovedea a fi fost pose-
se disecției, și laudînd frumu-
femeii care păstrează cuve-
dragoste, el primește riposta
ginului, care îi atrage atenția
ite de autorul însuși din cau-
rilor iubite. Ultima parte a sa-
as dat misoginilor, o pledoarie

pentru iubirea virtuoză și o justificare a cohe-
tăriei feminine.

M-am întrebă, firește, dacă aceste versuri
sînt creația lui Vasile Pogor, ori sînt traduse sau
produse. Dezlegarea problemei s-a produs în
timp ce consultam volumul scriitorului italian Lo-
renzo Pignotti (1739—1812), intitulat Favole e no-
vette (apărut în 1782 și reeditat de mai multe
ori), în care am observat că una din „novelele”
lui are titlul asemănător cu al satirii din manus-
crisul lui Pogor: *Descrizione anatomica del Cuore
d'una Donna galante*. Lectura comparativă a
celor două texte mi-a dovedit imediat că manus-
crisul lui Pogor conține, în prima parte, o tradu-
cere, cu câteva omisiuni și adaptări, a poeziei lui
Pignotti. Astfel, din cele 284 de versuri ale lui
Pogor, 100 cuprînd traducerea celor 198 de ver-
suri ale poeziei lui Pignotti, iar ultimele 94, de
la intervenția în discuție a misoginului, sînt pro-
babil o dezvoltare proprie, în cunoscutul spirit
mucalit al comisului de obîrșie răzească.

Se pune acum întrebarea: a cunoscut Pogor
poezia lui Pignotti în original, sau prin inter-
mediul unei traduceri franceze, în care va fi gă-
sit eventual și partea finală, care lipsește din tex-
tul italian? La sfîrșitul unor cercetări minuțioase
în Biblioteca Națională din Paris, colegul Ștefan
Giosu, conferențiar la Facultatea de filologie din
Iași (căruii îi adresez și aici mulțumiri pentru
ajutorul dat la soluționarea acestei probleme) mi-a
comunicat că în 1816 a fost publicat la Paris vo-

lumul intitulat *Fables du Dr. Lorenzo Pignotti*,
traduites de l'italien en français par M. Ed.—M.—J.
Lépan, dar fabulele respective sînt traduse în
proză, iar dintre novelle nu a fost tradusă nici
una. Altă traducere franceză a volumului lui Pi-
gnotti sau numai a poeziei respective, în volum
aparte, nu se află în Biblioteca Națională din Pa-
ris. Probabil că nu au mai apărut. Este totuși po-
sibil ca poezia lui Pignotti să fi fost tradusă, e-
ventual, în versuri, și publicată în vreun almanah
sau în vreo revistă, prin intermediul cărora a pu-
tut să o cunoască Pogor.

Pe de altă parte, este posibil ca Pogor să fi cu-
noscut opera și în original, pentru că volumul lui
Pignotti a avut numeroase ediții. La Iași se găsea
atunci un exemplar din volumul respectiv în bi-
blioteca lui Gh. Asachi, după cum atestă catalo-
gul bibliotecii sale, alcătuit în 1822 (vezi ms. fran-
cez 13 de la Biblioteca Academiei R. S. România,
1. 4).

Pentru a demonstra relația de care vorbim,
reproducem alăturat primele două strofe din sa-
tira lui Pogor și, în fotocopie, versurile cores-
punzătoare ale lui Pignotti, după ediția publicată
la Milano, în 1879, cu titlul *Favole di Lorenzo Pi-
gnotti e di Luigi Clasio*, p. 203.

Din arcaicul Pignotti a tradus Asachi trei fa-
bule (*Roza și spinul, Picătura și riul, și Albina, țîn-
tariul și musca*). Relația pe care o stabilim acum
între satira inedită a lui Pogor și poezia lui Pi-
gnotti este o nouă mărturie a legăturilor litera-
turii noastre de la începutul secolului trecut cu
literatura italiană.

N. A. URSU

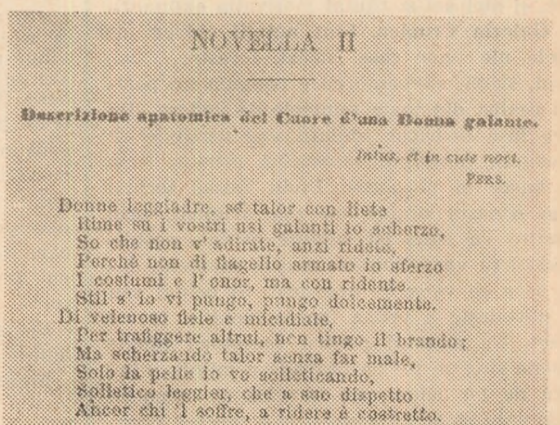
ANEXA

Cucoanilor drăgălași, parte gingașă, nurlie,
Ci amarul vicții mele cumpătați cu veselie,
Dacă prin a mele viersuri, cu șagă nevinovată,

Spre a stîrni învoioșarea cetitorilor, vrodată
Am scris a voastre năravuri în plecare de iubire,
N-am simțit, ci-î adivărul, de la voi neomenire.
Adesaori, dimpotrivă, singure ați ris cu mine
Di celi ci eu dreptate de a ride să cuvine.
Știînd dar că cu bici silnic de ridire niciodată
Nu aț văzut a mea mină ea să fie într-armață.
Cît să cate să defaima, să rinească cu cruzime
A voastre năravuri blinde și a voastră

gingășime.

Urmați, vă rog, cu dureri a da și acum dreptate
Simțitorilor mele, care vă sînt inchinate,
Și crediți că cea mai vie și mai aprinsă dorință
Care mă întartă este a vă plăcea, cuconiță.

„AZILUL DE NOAPTE“

în viziunea lui LIVIU CIULEI

Pe scena redimensionată modern a studioului Bulandra, Liviu Ciulei a repus în actualitatea teatrală celebrul „Azil de noapte“ gorkian, înscriind pe frontispiciul stagiunii '75 un spectacol-eveniment, o reprezentație scenică de referință pentru forța creatoare a teatrului românesc actual.

După aite, multe și importante montări ale „Azilului de noapte“ care, din 1905, au imprimat în cartea de aur a artei noastre actoricești impresionante creații (Bulfinski, Morfun, Ramadan, Störin, Ion Manu, Bălățeanu, Ion Manolescu — sînt doar cîțiva dintre neuitații autori ai acestor creații) în 1960, același Liviu Ciulei continua prestigios tradiția, relevînd cu luciditate și sobrietate stilistică, dramatismul „Azilului de noapte“.

Astăzi, cu o forță tragică zguduitoare, Ciulei reia scenic teme umane desprinse de Gorki din adîncimea mizeră a degradării omenești, pune cu acuitate și duritate în discuție gravitatea implicată în cuvîntul OM.

Inconjurat din toate părțile de privirile unui public mereu nerăbdător și interesat să-l reîntînească pe Ciulei, spectacolul se naște pe un spațiu impasibil, o imagine încremenită în indiferență a unor paturi-sicrie, ilustrare plastică și su-

gestivă a „Azilului de noapte“. (Remarcabilă, ca de obicei, contribuția scenografului Helmut Stürmer).

Brusc, un șuier strident, întunericul, siluetele umane, în ceață, crispete în fața universului mizer ce le așteaptă — anunță profunzimea și gravitatea spectacolului.

Tragedia fiecărui personaj se compune ca o amplă orchestrație a dramei colective, generată de nedrepte și sufocante condiții sociale. Cu un magistral simț al nuanței, Ciulei preia pagina fiecărui personaj, îmbogățind-o în sensuri, vorbind despre oameni și despre viață, despre dramele inutilității (conștiențe sau inconștiențe), despre însingurarea pornită în mizerie, despre imperioasa necesitate de a nu uita respectul pentru om și pentru calitatea de-a te fi născut om.

Bagheta lui Liviu Ciulei conduce coplesitor o orchestră de virtuozii, dînd fiecăruia dintre interpreți (și, evident, fiecărui personaj) posibilitatea recitativului, mai mult, conducîndu-l spre strălucire solistică, pentru ca, în ansamblu să străbată în profunzime — și să relev — filozofia lui Gorki. Semnalul de alarmă implicat de autor în drama fiecărui personaj — Ciulei îl redă dur, patetic, recompunînd din diferitele note ale tragediei, un omagiu adus omeniei.

Numind actorii, enumăr, de fapt, un șir de recitaluri de măiestrie interpretativă: Toma Cărăgiu, Gina Patrîchi, Victor Rebengiuc, Virgil O-gășanu, Ion Caramitru, Dan Nuțu, Cornel Coman, Tamara Buciuceanu, Lucia Mara, Rodica Tapalagă, Ica Matache — sînt nume care îmbogățesc tradiția marilor actori și constituie excelența trupă a Teatrului Bulandra — trupă care urcă pe culmi artistice cînd își spune cuvîntul Liviu Ciulei.

Liliana ZENNE

Eminescu își pune pecetea pe un întreg curent de gîndire, revoluționînd-o, direcționînd-o, așezînd-o într-o matcă firească pentru curgere înspre limanul întregirii unității culturale ca premiză necesară, indispensabilă ideii de națiune.

Este meritul acestei piese de a fi rememorat și revelat ca mijloacele proprii scenei pe acest vizionar, căruia poporul nostru îi datorează la fel de mult ca tuturor acelor care au contribuit, din vechime încă, la edificarea națiunii.

Am ascultat piesa, e drept, într-o formă prescurtată, dictată de împrejurarea unui spectacol-lectură în foyerul teatrului orădean. Au fost replici rostite de un grup entuziast de actori ai Teatrului de stat din Oradea, și singura umbră de regret pe care o încerc este aceea că încă nu și-a asumat nimeni riscul de a monta un spectacol complet.

Am dorit să dau rîndurilor de față doar expresia unui gînd de bine pentru cel care, cu siguranță, într-o seară din cel de al 125-lea an de la nașterea poetului, a îmbogățit dramaturgia națională cu o piesă despre Eminescu. Autorul își motivează, la începutul piesei, frumos și cald, actul creator: „Știu, Eminescu e de necuprins... Dar flori, flori roșii de dragoste și admirație avem dreptul și avem datoria să-i aducem. Atît am încercat și eu să fac...“.

Virgil TEPELEA

La Iași

„OEDIP“ de George Enescu

Afirmînd că prezentarea operii „Oedip“ de George Enescu la încheierea celei de a treia ediții a „Săptămîinii muzicii românești“ a avut finuta și dimensiunile unui eveniment muzical, înseamnă a spune prea puțin despre acest act de cultură împlinit la Iași. Afirmînd că aici, în orașul în care Caudella a avut intuiția genialității viitorului muzician, în orașul în care Enescu a lăsat amintiri sfinte și tradiții de adînc și generoasă dragoste pentru cultura noastră muzicală, a avut loc a cincea premieră a operii „Oedip“, înseamnă a înregistra evenimentul doar cu orgoliul alinierii Iașului alături de alte centre muzicale care au avut inițiativa prezentării capodoperei enesciene (Paris — 1936, Bruxelles — 1956, București — 1958, Stockholm — 1975, Iași — 1975). Esențial și semnificativ rămîne faptul că opera „Oedip“, în formula de „concert-spectacol“ și-a început, în acest an, drumul recunoașterii unanime. Esențial și semnificativ este, de asemenea, faptul că instituțiile muzicale ieșene (orchestra simfonică a Filarmonicii „Moldova“, corul „G. Musicescu“ și corul Operei Române din București, în colaborare cu colecțiunile de soliști de la Opera Română din București, au realizat performanța ca într-un timp foarte scurt să interpreteze în condiții de înaltă tinută artistică, o partitură de dimensiuni, profunzimea expresivă și dificultățile operii lui G. Enescu. Dar, dincolo de toate aceste aspecte ale evenimentului muzical pe care criticul este obligat să le consemneze, importantă este puternica impresie de autentică valoare muzicală, de dramatică, tulburătoare și luminoasă încredere în forța morală a omului pe care ne-o transmite monumentală creație enesciană. „Din Oedip-ul meu — scria marele compozitor — nu voiam să fac un zeu, ci o ființă în carne și oase, ca dumneavoastră și ca mine. Și dacă unele accente, pe care i le-am împrumutat, au mișcat unele persoane, aceasta se datorește, cred, faptului că au recunoscut în jeluirea sa un ecou frățesc“. Într-adevăr, publicul a recunoscut și recunoaște la fiecare audție, frumusețea unei partituri muzicale care depășind canoanele genului și-a configurat un discurs elocvent, accesibil (accesibil, da, în ciuda aparentei complexități și noutății!), apoi, generozitatea, responsabilitatea și vibrația umană cu care românul Enescu — înscriindu-se pe coordonatele neliniștilor care au aprins conștiințele marilor creatori ai lumii — ne propune să meditam asupra tragediilor (posibile) ale ființei umane și, mai ales, să credem, să credem cu ardoare în puterea omului... Dar nu cu ajutorul vorbelor putem explica emoția adîncă provocată de opera enesciană; pulsația inimii și gravitatea reculegerii, la amintirea concertului-spectacol, ne dau măsura trăirilor, ne demonstrează valoarea și forța de convingere a operii lui G. Enescu. Ne demonstrează, totodată, și valoarea actului interpretativ.

A fost salutară ideea de a realiza premiera ieșeană a operii „Oedip“ în colaborare cu grupul de soliști ai Operei Române din București. Experimentați, păstrîndu-se pe linia concepției muzical-dramatice a realizatorilor primului spectacol românesc ei au adus strălucire și elocvență. Subliniem, în mod special, contribuția adusă de David Ohanesian, acest minunat artist, în a cărei interpretare imaginea lui Oedip este de o mare autenticitate, ridicîndu-se la înălțimea gîndului și imaginației compozitorului. Un Oedip autentic și unic, pentru că fiecare moment din desfășurarea artei interpretative a lui D. Ohanesian — de la culoarea vocală la gest — este de o logică, de un fresc și de o expresivitate negabilă. Alături de el, ceilalți interpreți, în limitele structurii de concert a spectacolului și indiferent de dimensiunile rolului, au avut contribuții remarcabile: Mihaela Mărăcineanu (Iocasta) sinceră și patetică, Mihaela Botez (Sfinxul) impresionantă prin contrastele de culoare vocală, Vasile Martinoiu (Creon) cu o voce cantabilă dar și o prezență scenică convingătoare, Gheorghe Crăsnaru (Tiresias) solemn, amenințător, Valentin Teodorian (Păstorul), cîntînd cu siguranță și inteligență, Maria Șindilaru (Antigona), Viorel Ban, Valentin Loghin, Iulia Buciuceanu, Constantin Gabor, Nicolae Constantinescu, Constantin Iliescu, toți, demonstrînd un înalt profesionalism și o totală dăruire.

Valoarea artistică a acestui spectacol-concert a fost întregită și potențată de prezența la pupitrul ansamblului muzical a dirijorului Ion Băciu. Conducînd o orchestră omogenă, suplă, cu un ridicat potențial interpretativ și o formație corală cu o serioasă experiență de operă și concert (dirijori: Ion Pavalache și Anton Bișoc), a reușit să imprime spectacolului acea mișcare vie, continuă, subliniind cu claritate țesătura polifonică a discursului muzical, realizînd o dozare logică și expresivă a partidelor instrumentale, totul, subordonat necesităților de reliefare a conflictului muzical-dramatic. Bogăția de imagini și sensuri a muzicii enesciene, poezia ei tulburătoare, și-au găsit, astfel, o interpretare de înaltă tinută. Pentru acest dar neprețuit, toți cei care iubesc muzica aduc un sincer omagiu marelui compozitor și sentimentele lor de recunoștință interpreților.

Mihai COZMEI

Galeria „Cronica“

LIVIU RUSSU

Liviu Russu ne-a oferit, poate fără să-și dea seama, una dintre cele mai plăcute surprize. Se anunțase cu o expoziție la galeria noastră — știam doar că este student în ultimul an al Institutului de la București — a apărut într-o seară cu mapa de desene, mapa era o lădiță plină parcă cu plumb, a doua zi a pus desenele sub sticlă, le-a așezat pe panouri și a așteptat deschiderea. I-am cerut cîteva date personale, necesare pentru recomandarea către public, iar el a spus sec: termin sculptura. Bine, dar de ce nu ai venit cu sculptură? Vă pare rău?, s-a amuzat debutantul. Nu, bineînțeles nu, îți dorim succes în sculptură, iar pentru aceste miniaturi în peniță ne pare foarte bine...

Ne-am zis apoi: dacă un absolvent de clasă de sculptură desenează așa, avem toate motivele să spunem că învățămîntul nostru artistic ține la tradițiile sale forte, la anii cînd sculptorii știau să și deseneze; iată un sculptor care știe să deseneze; știe să și sculpteze? dacă da, cu atît mai bine.

Desenele acestea nu se vor ceea ce nu sînt, și aici am și căutat motivația expunerii la Galeria Cronica. Sînt notații extrem de fidele ale unor case, străzi, ferestre, uși, pomi, stîlpi, elemente care compun un periplu realist din toate punctele de vedere, din care însă transpar intenții vag sensibile de a sugera nostalgia, întoarceri într-un timp cu baroc și neoclasic. Liviu Russu tocmai prin aceasta obține un ton original, prin măsura cu care își supune ochiul, neobligîndu-l să vadă, într-un anume moment, decît ceea ce vede cu adevărat. Și ochiul său se dovedește a vedea foarte lucid și foarte exact. Ce avantaj pentru sculptor! Micile desene sînt un fel de bravadă a mîinii, mină care de pe acum este harnică și tenace: amănunte greu de găsit într-o trecere oare-

„Stradă din București“

care, apar aici în toată încăpățînarea lor de a exista, de a fi necesare, de a ne convinge că fără ele nu se poate, mai exact, nu s-a putut. Sînt străzi și case de care ne vom despărți, dar care acum ne spun că aici au trăit părinții și bunicii noștri, că aici s-a consumat drama unei existențe cu trăsuri, cu biciclete, cu chioșcuri și fanfare, cu marchize luminate de becuri slăbuțe, cu nucii desfrunziți și cu garduri de fier, de după care te aștepți să apară doamne și domni cu umbreluțe și bastoane: bonjour! bonsoir!

Străzi din Iași, din București, din Praga, adiind a tei și a liliac tîrziu.
Merçi, Liviu Russu.

Val GHEORGHIU

Iași, Botoșani, Dorohoi

C. RADINSCHI și grafica sa

Descins în arena graficii românești a ultimelor decenii cu o paletă suprasaturată de culoare, Constantin Radinschi a urcat an de an spre formele care să-l conducă la o cit mai simplă seducțiune. Căci Radinschi e predilect cîntărețul spațiului vegetal în permanentă schimbare, totuși tribut arnoimpurilor și deci, pîndit de monotonia clișeului. După ce a exultat împreună cu acuirea sa în romantice toamne, și s-a înduoșat în ierni alecsandrine căptușite cu hermină, artistul s-a luat la ceartă cu diafana și cumintea domniță a culorilor de lacrimă. I-a reproșat, probabil, sentimentalismul feminin, în timp ce acuirea l-o fi acuzat de asprimă preluate de la gusa sau ulci. Oricum, Radinschi a trecut și prin faza considerată de unii anti-acuirea, demonstrînd că gîngășa tehnică a inefabilului poate jongla în desfășurarea epică cu registrul de bas profund.

Această lărgire a limitelor de exprimare l-a atras și spre efecte de cinetică ori spre căutări ce înteau un decorativ cu accente lapidare, ca niște vagi aluzii la opulența refuzată. Cum însă densificarea, suprapunerea straturilor, presarea și extorcarea pigmentilor cromatici conduc spre obisirea virtuților proprii culorii de apă, Radinschi a revenit firesc la maica natură a ceea „maestră a maestrilor“ — cum o recunoaște Leonardo da Vinci. Pornind din nou de la frustitatea vegetală, el a început o muncă de migăloasă sîfuitură a mijloacelor, ambiționînd suprema simplificare și totodată disciplinarea imaginației. Astfel a reușit să ne ofere o grafică de un lirism reținut, cu pastă generoasă, somptuos—eleganță, tocmai datorită eliminării detaliilor, oficiată în tușe largi, sigure, cu riguroase acorduri tonale. El o acuirea ce-i aparține de o autoritate tehnică neobisnuită în gen, totuși respîrînd căldură, convingătoare prin afecțiunea cu care pictorul descătusează forța evocării.

O anumită discreție în literatura temei ne lasă liberă propria imaginație: unele rezolvări insolite de culoare, ineditul ippozazelor, ne fac să evităm cărările bătute; tinuta generală respinge superficialitatea, exprimarea abstrusă, încifrată și conduce la o franchețe totală, stabilind raporturi de egalitate între lucrare și privitor. Radinschi a ajuns la gestul decisiv, unic și definitiv, la acea esențializare ce-i permite să concentreze în culoarea îndelung căutată toate variantele posibile.

Expozițiile deschise în ultimul timp la Galeriele „Cupola“ din Iași, la Galeriele din Botoșani precum și la Dorohoi — orașul care pentru el înseamnă acasă — deși sub generice și cu scopuri diferite oferă o unitate edificatoare pentru stađu maturizării artistice a graficianului Constantin Radinschi.

Aurel LEON

„Peisaj pe Ozana“

În cadrul săptămânii teatrului pentru copii, la Iași, s-a desfășurat, de curând, un simpozion pe tema „Teatrul și educația multilaterală a copilului”, patronat de Teatrul pentru copii și tineret din localitate. Intervențiile unor cadre didactice, precum și acelea ale lui Alecu Popovici, director al Teatrului „Ion Creangă” din București, Ion Lucian, actor, reprezentantul țării noastre în Asociația Internațională a Teatrelor pentru copii, Natalia Dănilă, director al Teatrului pentru copii și tineret din Iași ș.a. au subliniat, cu precizie, aspecte ale complementarității acțiunii teatrale și al celui instructiv-educativ, ambele însumate în amplul efort formativ, menit a pune bazele unei armonioase constituiri a personalității copilului. Evitând didacticismul, nu mai puțin decât gratuitatea snobă, teatrele pentru copii au a medita la finalitatea activității lor, domeniu în care un conținut dialogic cu școala poate asigura clare și binevenite puncte de reper. Fapt este că exigențele artei destinate celor mici nu pot fi stabilite independent de exigențele școlii, ci numai și numai în funcție de acestea. În care sens, simpozionul menționat a operat o utilă deschidere de orizont, semnând aria largă a unei problematice apte a fi reluată și cu alte prilejuri.

Copiii din Ghindăoani

Cu prilejul împlinirii unui sfert de veac de la proclamarea zilei internaționale a apărării copilului, Galeria „Cronica” propune publicului expoziția talentaților elevi de la Școala generală din Ghindăoani, com. Bălățești, jud. Neamț. Desenele lor îmbină tîrsc dezinvoluira liniilor cu prospețimea culorilor și fantazia narației. Deși inventivitatea este o caracteristică a vârstei, impresionează totuși apariția unor idei neașteptate prin maturitatea lor. Un exemplu dintre altele: copiii și-au prins leagănele de razele soarelui, simbol al zilelor ferice („Scribiobul” — reproduc, împreună cu alte desene în nr. 22 al revistei noastre). Mici artiști plastici de la Ghindăoani recompun cu ajutorul culorilor un univers familiar lor — satul cu oamenii, cu casele în care bunica toarce în fața televizorului, timpul arat și dealurile inverzite, succesiunea anotimpurilor, jocurile, munca lor, la școală și apoi acasă, alături de părinți — dar și unul imaginar, cu personaje de basm sau prezențe luate din realitatea științifică. Contururi naive alternează cu forme stilizate, cu un colorit adesea elaborat, rezultat al îndrumării atente a profesorului (Ana Bulău), dornic să deprindă copiii nu numai cu tehnica propriu-zisă a desenului, ci cu mult mai mult: cu receptarea estetică a lumii înconjurătoare.

Organizarea acestei expoziții constituie darul oferit de revista noastră atât micilor plasticieni din Ghindăoani, cât și tutuor celor curcioși de virtuțile artei celor mici.

Problematice dezvoltării

Urmărind, în special, să atragă atenția „asupra complexității problemelor dezvoltării, ca și asupra importanței fundamentale pe care o capătă formularea corectă și analiza riguroasă a acestor aspecte pentru întregul proces al dinamicii sociale”, conf. dr. Mihai Botez semnează în „Era socialistă” nr. 10/1975 un foarte interesant articol intitulat „Problematice dezvoltării și dinamica socială”. Plecând de la premiza că „ideea de acțiune — ca și cea de dezvoltare — asociată trecutului și prezentului viitorului”, autorul are în vedere disciplinele dezvoltării „ca discipline noi, asociind cunoașterea și acțiunea, spiritul științific și atitudinea tehnologică, analizele trecutului și prezentului și proiectarea viitorului într-o perspectivă interdisciplinară guvernată de o logică proprie și de sisteme de valori specifice”. Domeniu nu lipsit de dificultăți, începând cu definirea problematicii dezvoltării, stabilirea obiectivelor și prescrierea strategiilor, dificultăți care nu pot fi depășite decât printr-un mare efort de inteligență și com-

MOMENT

petență, în primul rînd al însăși lumii în curs de dezvoltare”. Nu este mai puțin evident faptul că „societatea socialistă oferă însă în principiu, prin specificul său, posibilitatea corelării optime a problemelor dezvoltării economico-sociale și progresului cunoașterii științifice și proiectării tehnologice”. De unde necesitatea unor specialiști care „să analizeze problemele dezvoltării noastre și care să studieze problemele mondiale de dezvoltare, să gîndească în perspectiva acestui proces-motrice al epocii noastre”. Sugestie practică ce însoțește un elevat demers teoretic, în cuprinsul căruia sînt avansate o seamă de criterii și definiții, în scopul surprinderii mai la obiect a unui proces de o mare amploare și complexitate. Un articol util, menit a lărgi orizontul cititorului contemporan și a institui această prestigioasă publicație drept element de referință într-o dezbateră de mare actualitate. În care direcție, în general, contribuțiile revistei „Era socialistă” sînt cu totul notabile, oferind, nu o dată, exemplul unor curajoase și constructive intervenții publicistice de înaltă, angajată expresie ideologică.

Festivalul teatrului pentru tineret

Organizat sub egida Consiliului culturii și Educației socialiste, de către Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Neamț și Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, Festivalul spectacolelor de teatru pentru tineret și copii, ediția 1975, are programate, între 9 și 16 iunie spectacole cu piesele: „Anton Pann” de Lucian Blaga (Teatrul de stat Brașov), „Nu sînt turnul Eiffel”, de Ecaterina Oproiu (Teatrul dramatic Baia Mare), „Noile suferințe ale tînrului W” de U. Plenzdorf (Teatrul de stat Oradea, secția maghiară), „Fantezii” (Teatrul de animație Bacău), „Capete rotunde și capete tîguiate” de B. Brecht (Teatrul Ion Vasilescu), „Prințesa și eroul” de Vlasta Pospișlova (Teatrul Tîndărică), „Istoria ieroglică” (Teatrul Național Iași), „Matca” de Marin Sorrescu (Teatrul Tineretului Piatra Neamț), „Adam și Eva” de Rudi Strahl (Teatrul de stat Sibiu), „Diogene ciinele” de D. Solomon (Teatrul Municipal Ploiești), „Poveștile de aur” de Alecu Popovici, (Teatrul Ion Creangă), „Referendum popular” de Vene și Palavicini (Teatrul Național Craiova), „Bing, Bang, Bing”, de Dumitru Vacariu, (Teatrul de copii și tineret Iași).

Sîmbătă, 14 iunie a.c. va avea loc un simpozion, pe tema „Teatrul și educația revoluționară a tineretului”, cu participarea unor oameni de știință — pedagogi, esteticieni — activiști pe cîrîmul obștesc, critici de artă, dramaturgi etc.

La casa lui Ureche

La Ceplenița, pe șleahul dintre Iași și Hîrlău se află bătrînul conac al neamului Ureche, cel care a dat toponimii din părțile locului izul lui Ureche, dealul lui Ureche, poiana lui Ureche, iar istoriografiei noastre i-a fost întemeietor, dîndu-i-l pe Grigorie Ureche. În fața casei cronocarului era pe vremuri un covor de flori, iar în mijloc un havuz cu clipocit de apă, înconjurat de bănci din piatră aspră. Din ce-a fost au rezistat veacurilor numai stanele — jîlțuri.

În acest loc dintre lîhacul crescut sub privirea peronului larg pentru tras butucii pe vremuri și în auzul locuitorilor comunei de azi, s-au adunat școlile din satele megieșe spre a merge pe urmele istoriei în tovărășia unor scriitori ieșeni și toți sub vraja Letopisetei Moldovei. Astfel, Aurel Leon l-a evocat pe cel care primul a afirmat că de la Rîm ne tragem și toți sîntem romîni laolaltă, moldoveni, munteni, transilvăneni; George Lesnea Ioanid Romanescu, Aurel Butnaru, Silviu Rusu, Vicențiu Donose, S. Beiu au citit

omagial, din slova lor, acestui cîntor de slovă românească; pionierii în frunte cu profesorii lor au recitat și au cîntat la un înalt diapazon patriotic; iar după ce soarele s-a culcat pe umărul Cătalinei, mai sus de Cotnari, ca în legende despre Ștefan, cel preamărit în letopiseți, între zidurile întărite ale marelui vornic s-a aprins focul de tabără.

În citeva cuvinte

● Se pare că dorința locuitorilor de la Cotnari e a avea un muzeu al așezării lor e pe cale de a deveni realitate. Datorită entuziasmului inginerului Mihai Dincă, directorul I.A.S. Cotnari și al unui comitet de inițiativă, începe a se întrevăde profilul muzeului de la castel: arheologie și istorie, cultură, meșteșuguri, etnografie, arte plastice. ● Romășanii pregătesc o monografie a orașului lor. Începutul a fost făcut de prof. Gh. Irimia care ne trimite „Dezvoltarea meșteșugurilor și a cooperăției meșteșugărești la Roman” — lucrare ce e de fapt un capitol al viitoarei monografii. ● Independența, vocație a filmului românesc e genericul sub care revista „Cinema” încearcă o panoramă a peliculelor noastre inspirate din lupta pentru afirmarea ființei naționale. Început cu filmul din 1912 Independența realizat de Grigore Brezianu, continuînd cu Vitejii neamului din 1927 derularea ajunge pînă la Pe aici nu se trece al lui Doru Năstase (1975) și lasă deschise perspective pentru realizările viitoare. Se apropie 9 mai 1977!

● „Monumente istorice bisericesti din Mitropolia Moldovei și Sucevei”, lucrare de proporții, opera unui colectiv de istorici, a apărut în condiții grafice excepționale. Prefața, prof. dr. Iustin Moisescu, introducea de prof. dr. Vasile Drăguș și conf. dr. Corina Nicolescu. ● Demnă și necesară precizare „Cînd criticul”... semnată de Ov. S. Crohmălniceanu în ultimul număr al „Romăni literare” pe marginea unor ecouri prietenoase de romanul „Delirul” al lui Marin Preda. ● În curs de amenajare o expoziție colectivă a pictorilor ieșeni la Galeria de artă din Fălticeni. Cu acest prilej va fi sărbătorit Mihai Cămăruș, care donează acestei galerii 15 din lucrările sale. De asemenea, Ecaterina și Ion Petrovici vor figura printre donatori. Cu acest prilej va avea loc la Fălticeni o șezătoare literară.

N. IRIMESCU

Zilele culturii

la Dorohoi

„Dorohoiul, orașul Dumnevoastră natal și al primelor aduceri-aminte, purtînd pecetea semnelor înnoirii și îmbrăcat în hainele bucuriei se pregătește să întîmpine o frumoasă sărbătoare a sa: ZILELE CULTURII LA DOROHOI”. Așa suna invitația lansată de către orașul cu o testare istorică din timpul marelui voievod Alexandru cel Bun. Deci în ideea stringerii legăturii cu locul de obîrșie s-a desfășurat sînta de manifestări din zilele de 17—25 mai 1975, nu întîmplător intitulată „Tradiție și contemporaneitate”. Manifestările au debutat cu o sesiune jubiliară de comunicări, la care și-au dat concursul profesori din Iași, Suceava și Dorohoi. În aceeași zi a avut loc și premiera filmului „Pe aici nu se trece”, cu participarea actorilor Eugenia Bosînceanu și Vladimir Găitan. O expoziție de pictură și metaloplastie a adus în atenția publicului tinerele talente locale. Adevărat moment sărbătoros, pelerinajul de la Liveni — George Enescu a polarizat un numeros public. Acolo unde geniul muzicii românești a ascultat pentru înția dată cîntecele neamului nostru, ca un semn de piios omagiu, au răsunat melodiile spectacolului folcloric susținut de formațiile casei orașenești de cultură Dorohoi și ale

unor cîmine culturale. Seara, a avut loc gala de filme documentare „George Enescu în conștiința neamului”. Zilele de 19 și 20 mai au fost dedicate comemorării a 20 de ani de la moartea lui George Enescu printr-un colocviu urmat de un concurs cu tema „Viața și opera enesciană”, apoi printr-un concert extraordinar al Filarmonicii din Botoșani și prin deschiderea expoziției de filatelic „George Enescu și muzica românească”.

Au mai avut loc: colocviul „Unele probleme ale educației adulților prin universitățile populare”, expunerea „Ion Pillat și poezii tineri”, premiera piesei „Mi-am cumpărat un bătrîn” de A. Storin, spectacole ale teatrului de păpuși Botoșani, o seară de autografe cu scriitorii: Sașa Pană, Al. Ivan Ghilia, H. Tușui, urmată de o șezătoare literară.

Prin cinstirea memoriei ilustrilor fii ai Dorohoiului: Gh. Asachi, G. Enescu, savantul matematician Dimitrie Pompeiu, polivalentul cărturar D. Furtună, poetul Ion Pillat, precum și a altora, manifestările au creat o adevărată punte între trecut și prezentul orașului.

H. TUȘUI

Top Cronica R. Tv. nr. 23

— secția română —

1. Nu sînt singur — Flacăra Folk; 2. La izvor — Estudantina; 3. Adăpost în calea furtunii — TRANSFER; 4. Fii lacrimilor tale — M. Sătiuc; 5. Populară — F. F. N. 6. Chemarea — Excelsior; 7. Visul — Echos; 8. Hei, pădure — AZUR; 9. Nu amina de azi pe mâine — I. Negriloiu; 10. Zi cu soare — MIRAJ.

— secția străină —

1. If You Don't Dance Rock with Me — Rolling Stones; 2. I Want to Know — Jonny Cliff; 3. Tema muzicală a filmului „Papillon” — Nicoletta; 4. Onkel Willie — Kreis; 5. Movin' On — Bad Company; 6. Quo-as tu tait — Pierre Groscolas; 7. Sweet Rhode Island Red — Ike & Tina Turner; 8. My Long Expected Love — Omega; 9. Promised Land — Elvis Presley; 10. Tanto tempo — Golda Giuliani.

Spectacole — Concerte

TEATRUL NAȚIONAL „VASILE ALECSANDRI”. Vineri, 6 iunie, ora 19,30: Valentin și Valentina, de Mihail Roscin. Sîmbătă, 7 iunie, ora 19,30: Noaptea, de Mircea Radu Iacoban. Duminică, 8 iunie, ora 15,00: Momente de teatru românesc.

OPERA ROMÂNĂ. Vineri, 6 iunie, ora 16,00 și 20,00: la Roman, două spectacole cu Sînge vinez. Duminică, 8 iunie, ora 11,00: Studioul Tineri interpreți „Serva Padrona”, interpretează studenții Conservatorului „George Enescu”, „Balet” cu balerini de la Opera Română. Orchestra condusă de V. Dumănescu; ora 19,30: Carmen cu tenorul C. Ilescu de la Opera Română din București. Miercuri, 11 iunie, ora 19,30: Căsătoria secretă.

FILARMONICA „MOLDOVA”. Vineri, 13 iunie, ora 20,00: Concert simfonic; dirijor Renard Ceacovici (Polonia). În program: Brahms — Simfonia I-a, Ravel — Pavana, și Suita a II-a din „Daphnis și Chloe”.

TEATRUL PENTRU COPII ȘI TINERET. Vineri, 6 iunie, ora 10,00: Ursul pălăcit de vulpe; ora 16,00: Ursul pălăcit de vulpe. Sîmbătă, 7 iunie, ora 10,00: Ursul pălăcit de vulpe. Duminică, 8 iunie, ora 11,00: Joc la soare și ora 12,00: Punguța cu doi bani (la Copou).

EXPOZIȚII. Sala Victoria: Retrospectivă Gh. Ilescu, Galeria „Cronica” — Desene ale copiilor, Galeria Teatrului Național — Eugen Ștefan Boușcă.

CINEMATOGRAFE: 9—15 iunie. Victoria: Tată de duminică (R.S.R.). Republica: Blocada I—II (panoramic) (U.R.S.S.). Copou: Recompensă puztura șerif (S.U.A.). Tineretului: Hans Röck și diavolul (R.D.G.); Pantalonii cavalerului von Bradov. Tătărași: De bună voie și nesilit de nimeni (R.S.R.); Program de desene animate nr. 51; Articolul 420 I—II (INDIA). Nicolina: Desfășurarea (R.S.R.). Un gentleman în vestul sălbatic (S.U.A.).

CASA DE CULTURĂ A SINDICATELOR. Vineri, 6 iunie, ora 18,00: Clubul tinerelor fete. Expunerea: „Femeia” — factor principal în viața de familie”; Sîmbătă, 7 iunie ora 18,00, și duminică, 8 iunie, ora 11,00: „Colocviu sentimental” de Lucia Demetrius — dramă într-un act, în interpretarea formației de teatru — studioul II — a Casei de cultură a sindicatelor. Regia artistică Viorel Beldiman. Marți, 10 iunie, ora 18,00: „Orașul nostru mereu mai frumos”. Dialog cu tinerii pe tema: „Tineri, să cunoaștem frumusețile și bogățiile orașului în care trăim, muncim și învățăm”. Conduc discuțiile: M. Mihăilescu — secretar al Comitetului municipal U.T.C. și ing. Ion Asandei — director al Liceului de chimie nr. 2 Iași. Miercuri, 11 iunie, ora 18,00: Concurs cu premii pe tema: „Realizări și perspective în dezvoltarea economică și social-culturală a municipiului Iași”. Conduc: Filomela Neagoe. Joi, 12 iunie, ora 18,00: „Erica și tineretul”. Expunerea: „Vocația și drumul în viață”. Prezintă conf. univ. dr. M. Avădăni.

CASA TINERETULUI. Duminică, 8 iunie, ora 20: Concert de muzică ușoară cu formația Continental. (Sala mare); ora 10,00: Cercul de astronomie și cosmonautică „Urania”; ora 20,00 Clubul artelor. Marți, 10 iunie: Serile Eutherpei — Senzurile muzicii — Prezintă prof. univ. George Bălan; ora 18,00 (Sala Azur) Clubul „Femina” organizat de Comitetul municipal al femeilor. Joi, 12 iunie, ora 18,00: Tricolor. Marxism — leninismul și lumea contemporană — „Dezvoltarea filozofiei marxiste în România”; ora 20,00: Ceneclul literar „M. Eminescu”. Sala de spectacole „ora 20,00”: Teatru — „Capcană pentru un om singur” de R. Thomas. Regia Eugenia Nedelcu. Vineri, 13 iunie, ora 20,00 (Sala Azur) Jurnalul jurnalelor — Revistă literară artistică. „Convorbiri critice” — „Literatura de mîine”. Participă tineri creatori ieșeni.

INTERIM

SĂPTĂMINA TV.

VINERI, 6 IUNIE

16,00 Teleșcoală. 16,20 Organizare și conducere. 16,40 Publicitate. 16,45 Secvențe suedeze. 17,00 Telex. 17,05 Emisiune în limba germană. 18,50 Tragera loto. 19,00 O aniversare glorioasă. (Documentar). 19,15 Publicitate. 19,20 1001 de seri („Stan și Bran”). 19,30 Telex. 20,00 Revista economică Tv. 20,30 Publicitate. 20,35 Film artistic: „Șapte oameni de aur” (coproducție italo-franco-spaniolă). 22,10 24 de ore.

SIMBATA, 7 IUNIE

10,00 Film serial pentru copii: „Răpitorii” (reluare). 10,25 Tribuna Tv. 10,45 Preferințele dumneavoastră muzicale sînt și preferințele noastre. 11,25 Telematerea (reluare). 13,20 Telex. 13,25 Artiști amatori în concurs. 13,40 Campionatele europene de box. 15,00 Caleidoscop cultural artistic. 15,00 Vîrstele peliculei. 16,15 Telex. 16,20 Documentar Tv. (impresii din Maramureș). 16,50 Club Tv. 17,30 Campionatele europene masculine de gimnastică. 19,00 Publicitate. 19,05 Teleglob (imagini mexicane). 19,20: 1001 de seri („Stan și Bran”). 19,30 Telex. 20,00 Telexiclopedia. 20,45 Publicitate. 20,50 Film serial „Kojak”. 21,40 Telex. 21,50 Săptămîna sportivă. 22,00 Întîlnirea de la ora 10.

DUMINICA, 8 IUNIE

8,30 Deschiderea programului. 8,40 Cravatele roșii. 9,35 „Daktari”. 10,00 Viața satului. 11,15 Bucuriile muzicii. 12,30 De străji patriei. 13,00 Album duminical. 13,30 Finalele campionatelor europene de box. 16,35 Film serial: Dosarele secrete ale tezaurelor (episodul III) „Aurul în exil”. 17,30 Forbal: F. C. Argeș — Universitatea Craiova. 19,15 Publicitate. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telex. 20,00 Reporter ’75. 20,20 Publicitate. 20,25 Film artistic: „Erica”. 21,55 Telex. 22,05 Duminica sportivă.

LUNI, 9 IUNIE

16,00 Telex. 16,05 AVANpremiera săptămînii. 16,15 Tribuna artistului amator. 16,30 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Tribuna Tv. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telex. 20,00 Festivalul brigăzilor artistice de agitație. 20,20 Publicitate. 20,25 Roman foileton: „Dragostea, perseverența și speranțele tînrului Lewisham” (episodul IV). 21,10 Tinerii și muzica lor. 21,35 Revista literară artistică Tv. 22,10 24 de ore.

MARȚI, 10 IUNIE

8,30 Curs de limba germană. 9,00 Teleșcoală. 10,00 Curs de limba franceză. 10,30 File de dicționar (reluare). „Noaptea saltimbancilor”. 12,25 Telex. 17,05 Legile țării, legile noastre. 17,15 Algoritm Tv. 17,45 Muzică. 18,05 Mult e dulce... 18,25 Gala maestrilor: pianistul Valentin Gheorghiu. 19,00 Județele țării pe verticală dezvoltării — azi județul Timiș. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telex. 20,00 Revista economică Tv. 20,30 Capodopere... capodopere... „Oedip”. 21,35 Publicitate. 21,40 Julie Andrews în... 1001 de roluri. 22,10 24 de ore.

MIERCURI, 11 IUNIE

8,30 Curs de limba engleză. 9,00 Teleșcoală. 10,00 Curs de limba rusă. 10,30 Algoritm Tv. 11,00 Roman foileton: „Dragostea, perseverența și speranțele tînrului Lewisham” (reluare). 11,45 Telex. 15,00 Curs de limba germană. 15,30 Curs de limba franceză. 16,00 Telex. 16,05 Din lumea plantelor și animalelor. 16,25 Forum. 16,45 familia. 17,10 Repere filipineze. 17,30 Forbal. Steaua — C.F.R. Cluj — Napoca. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telex. 20,00 Estrada estradelor. 20,15 Cădran economic mondial. 20,30 Publicitate. 20,35 Telematerea „Monolog”. 22,10 24 de ore.

JOI, 12 IUNIE

16,00 Teleșcoală. 17,00 Telex. 17,05 La volan. 17,20 Marea Britanică: Oameni și locuri — film documentar. 17,40 Film serial pentru copii „Săgeata neagră”. 18,05 Primăvară arădeană. 18,25 Lecții Tv. pentru lucrătorii din agricultură. 19,05 Lisabona — Avenida da Liberdade. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telex. 20,00 Flori și cîntece. 20,35 Reportaj T. 21,00 Preludiu simfonic. 21,10 Univers științific. 21,35 O seară cu orchestra „Bonn Scot Big Band. 22,10 24 de ore.

VINERI, 13 IUNIE

16,00 Teleșcoală. 17,00 Telex. 17,05 Emisiune în limba germană. 18,30 Tragera Loto. 19,00 Județele țării pe verticală dezvoltării — azi județul Dolj. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telex. 20,00 Întîlnire cu opera contemporană. 20,25 Publicitate. 20,30 Film artistic „Războiul lui Murphy”. 22,10 24 de ore.

SIMBATA, 14 IUNIE

10,00 Film serial pentru copii: „Săgeata neagră” (reluare). 10,25 Bucureștiul necunoscut. 10,40 Telex. 11,10 Telexiclopedia. 12,45 Sînge vinez — muzică de estradă. 14,00 Telex. 14,05 Telerama. 14,35 Tinerii și muzica lor... la Iași. 15,00 Chemarea spațiilor cosmice — poem literar muzical 15,15 De vezi codru de aramă... 15,35 Forbal magazin. 16,55 Caleidoscop cultural-artistic. 17,15 Vîrstele peliculei. 18,15 Club Tv. 19,00 Lumea copiilor. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telex. 20,00 Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în Republica Federativă a Braziliei. 20,30 Telexiclopedia. 21,10 Film serial „Kojak”. 22,00 Telex. 22,15 Bucureștiul cîntă.

SPORT

DAR DACĂ...

Aiți ne-a îngrijorat meciul cu echipa Scoției, în-cît tocmai cînd eram pe punctul de a-l cîștiga, am uitat ce vrem. Adică jucătorii au uitat și antrenorul a uitat că un meci durează 90 de minute care trebuie jucate, toate, cu seriozitate, cu luciditate, cu ambiție. Și cel mai mic jucător din echipa de pitici știe că îndată ce oprești motoarele și te relaxezi, îi oferi adversarului șansa să se afirme; că îndată ce îți se pare că ești deja învingător și începi „să te joci”, te condamnă singur la înfrîngere, îți furi singur căciula și-ți arunci nisip în ochi. Am avut meciul în mîna, puteam cîștiga la un scor frumuseț, dar dacă se joacă numai cu ghețele... Orazi de gol au fost multe și mari, dar dacă... O mie de „dar dacă” s-au ivit în acest meci și rezultatul e că șansele de a cîștiga grupa s-au dus pe apa sîmbetei. Au fotbalistii noștri un har deosebit de a rata ocaziile cele mai mari; și nu ne-ar fi ciudă, dacă n-am avea o echipă bună, chiar foarte bună, care poate însemna ceva în fotbalul continental. Nu vreau să pun spini sub tălpile lui Valentin Stănescu, dar această echipă foarte bună are nevoie de un plus de inteligență în joc, de un plus de luciditate pe care numai antrenorul i-l poate imprima.

Acum nu ne mai rămîne decît să-i bîtem pe scoțieni la ei acasă: sau măcar să le luăm înapoi ce le-am dat aproape de bună voie. Să vedem dacă va fi cu puțință.

Un cititor din Vulcan, Vasile Mocanu — moldovean ajuns pe meleagurile hunedorene atras probabil de temperatura furnalelor — ne scrie despre meciul de la Petrosani dintre Politehnica și Jiul. „Vă trimit acest articol cu speranța că-mi veți ceda mie, și-l veți publica în spațiul rezervat pentru rubrica sport, al

săptămînalului Cronica”. Ne pare rău, tovarășe Mocanu, că nu vă putem îndeplini dorința — ar fi prea firziu să publicăm... un articol despre acest meci la două săptămîni de la desfășurarea lui; vă asigurăm însă că l-am citit cu toată atenția și simpatia, în ciuda numeroaselor greșeli gramaticale. Așteptăm și alte vești sportive de la dumneavoastră.

Citim cu surprîndere, în ziarul „Sportul” din 27 mai, o știre cît un bob de mei, pitită, cu jenă parcă, la rubrica „pe scurt”; e vorba acolo de competiția internațională feminină de volei de la Praga, la care a participat și selecționata secundă a țării noastre. Nu știm din cine va fi fost alcătuită această reprezentativă, dar de comportat s-a comportat foarte slab, reușind „performanța” de a nu cîștiga nici un meci. A pierdut chiar și în fața echipei de junioare a țării gazdă!

Știm că unele persoane de la federația de specialitate vor spune iarăși că tragem jarul pe turta „Pencilinei”, dar asta nu ne împiedică să socotim că este aproape inadmisibil ca în această selecționată SECUNDĂ să nu fie chemată nici o jucătoare din echipa ieșeană, echipă care, în campionatul recent încheiat, a fost printre candidatele la titlul național, jucînd de la egal la egal cu campioana. Se pot da, firește, și mie de răspunsuri și motivări la această observație, dar nici una nu stă în picioare vizavi de comportarea submediocră a „selecționatei”. Federația ar trebui să-i informeze pe iubitorii voleiului cine a fost iscusitul selecționar și din cine s-a compus echipa.

Repere braziliene

Cel de-al doilea plan național de dezvoltare economică și socială, 1975—1979 este apreciat de cercurile oficiale și economiștii brazilieni ca reprezentând un stadiu hotărâtor în dezvoltarea Braziliei, nu numai în actualul deceniu, ci chiar până la sfârșitul secolului. Cu ocazia expunerii obiectivelor economice stabilite pentru această perioadă, guvernul brazilian a considerat oportun să insiste tocmai asupra acestui fapt. El a subliniat ca se intenționează astfel realizarea bazei care să permită Braziliei, în jurul anului 2000, să fie plasată pe orbita statelor industriale. Pentru o țară cum este Brazilia, cu o suprafață de 8511965 km.p., situată pe locul al cincilea în lume în ceea ce privește extinderea teritorială, după U.R.S.S., Canada, R. P. Chineză și S.U.A. și pe locul al optulea în ce privește populația (peste o sută de milioane de locuitori) cu o dezvoltare inegală sub raport economic a regiunilor țării, obiectivele actualului plan național sînt îndrăznețe și optimiste.

Economic, țara se împarte în cinci mari regiuni: nord (42,1 la sută din teritoriu), nord-est (18,2), sud-est (10,8), sud (6,8) și centru vest (22,1). Marile unități ale celor 21 de state care alcătuiesc Republica Federativă a Braziliei, cum ar fi Amazonas (16,4 la sută din teritoriu), Para (14,7) sau Mato Grosso (14,5) sînt mai mari decît multe țări din lume și se caracterizează prin subocupare umană și economică. Aceasta, în contrast cu zonele sud-est, sud sau nord-est, unde există o acută problemă de presiune demografică.

Concentrarea populației pe coasta Atlanticului (96 la sută din populație se află așezată în nord-est, sud-est și sud) determină o relativă dezvoltare a statelor din nord și centru-vest. În timp ce sud-estul (statele Minas Gerais, Espírito Santo, Rio de Janeiro și Sao Paulo) ocupă doar 10,8 la sută din teritoriul țării și dă peste 63 la sută din venitul național, partea de nord participă cu doar 2 la sută din venitul național, iar centru-vest cu 3 la sută. Această distribuție a bogăției, în fond a dezvoltării economice, a impus ca o condiție fundamentală pentru progresul economic și social al țării... cucerirea Braziliei de către brazilieni: „marșul spre interior”. O condiție care s-a concretizat într-o adevărată strategie, în cadrul căreia unul dintre marile obiective a fost „Pariul Brasilei” — mutarea capitalei de la Rio de Janeiro în Planalto Central, motor al acestui marș spre interior. Alte etape în această politică susținută cu resurse provenite din sud-est și sud în special, au fost și sînt pătrunderea în Amazonia pe șosea (Transamazonica), ca și diferite programe de cucerire a acestui spațiu imens, în cadrul cărora se află acum „Polamazonia”, un program de dezvoltare pe baze moderne a agriculturii și mineritului în această zonă. De pildă în zona Amazoniei, documentele Departamentului național de producție a minerurilor relevă că rezervele de fier de aici sînt evaluate la 700 milioane tone minereu de calitate excelentă și 5 miliarde tone de calitate bună și mijlocie. Există apoi marile rezerve de staniu din Rondonia, estimate la un milion tone. Există, de asemenea, în Amazonia însemnate zăcăminte de bauxită: 40 milioane tone de calitate cea mai bună, peste 200 milioane tone de calitate mai puțin bună. Punerea în valoare a acestor bogății se înscrie în primul plan al politicii economice a guvernului Geisel.

În scopul impulsivării acestui proces, guvernul caută să atragă și să cointereneze, printr-o politică fiscală diferențiată, și capitalul particular autohton, mai ales din statul Sao Paulo, apreciat drept „polul dezvoltării economice a Braziliei”. Remarcabil de semnalat rămîne însă faptul că rolul principal în dezvoltarea acestor zone revine societăților de stat și firmelor controlate prin cote mari de participare de către stat.

Realizarea acestui obiectiv mai este condiționată și de înfăptuirea unor proiecte de modernizare industrială, începînd cu industria siderurgică și cu dezvoltarea bazei energetice. Se are în vedere ca prin construirea de noi centrale, în special hidroelectrice, puterea instalată să atingă în 1980 — 27 000 MW. Un loc important se acordă dezvoltării agriculturii. Se intenționează, în primul rînd, ridicarea productivității și diversificarea culturilor, extinderea suprafeței cultivate și utilizarea mijloacelor tehnice și chimice în scopul sporirii producției agricole. (Din cele 950 milioane de hectare cît însușează suprafața Braziliei, numai 300 milioane de hectare sînt folosite, iar din acestea din urmă abia 30 milioane cultivate, în cea mai mare parte, cu cafea și trestie de zahăr).

Paralel cu realizarea acestor obiective, sînt elaborate programe cu caracter social, în special construirea de locuințe, dezvoltarea învățămîntului, științei și tehnologiei autohtone. Aceste preocupări izvorăsc, așa cum apreciază presa braziliană, din dorința de a întări independența și suveranitatea economică și politică a statului. Observatorii remarcă, îndeosebi, faptul că prin utilizarea pirghiilor economice, mai ales financiare, și prin crearea unui cadru legislativ favorabil se încurajează societățile de stat și extinderea activității firmelor controlate de către acesta, simultan cu limitarea rolului și întărirea controlului asupra firmelor și capitalului străin. O dată cu menținerea piețelor tradiționale, Brazilia urmărește dezvoltarea legăturilor comerciale cu cît mai multe țări, cercurile guvernamentale fiind în considerare, în acest context, stabilirea unor relații comerciale normale cu țările socialiste.

„Brazilia privește spre viitor” — așa își intitula unul din marile ziare din Sao Paulo comentariul ce însoțea publicarea celui de-al doilea plan național de dezvoltare economică și socială. Indicatorii de perspectivă, măsurile propuse în planul amintit oferă, într-adevăr, posibilitatea de a privi în viitorul fiercărui cetățean al țării acesteia, care își propune ca la sfârșitul actualului deceniu — menținînd ritmul de creștere din ultimii ani. În jur de 10 la sută, indice mediu — să atingă următorii parametri:

— În 1977, produsul intern brut să depășească 100 miliarde de dolari;

— În 1979, venitul pe cap de locuitor (luîndu-se și măsuri pentru a fi mai bine redistribuit venitul național) să depășească 1 000 dolari;

— Crescînd cu un procent de 20 la sută anual, comerțul exterior să atingă 40 miliarde de dolari;

— Populația țării în 1980 va atinge 120 milioane de oameni, 80 milioane trăind în centre urbane. Populația activă economic va atinge cifra de 40 milioane;

— În această perioadă vor fi create circa 6 600 000 noi locuri de muncă, cifră care depășește cota de expansiune a mîinii de lucru.

Desfășurînd o politică externă activă, relațiile tradiționale de prietenie și cooperare dintre Brazilia și țara noastră au cunoscut în ultimul timp, o dezvoltare ascendentă, în avantajul reciproc al ambelor popoare.

Vizita oficială pe care o întreprinde, în aceste zile, președintele Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în Brazilia, la invitația președintelui Geisel, se înscrie ca o contribuție majoră la dezvoltarea colaborării prietenești româno-braziliene, la cauza generală a păcii și progresului în lume.

Radu SIMIONESCU

Între tezele de mare valoare teoretică și practică cuprinse în Programul partidului nostru un loc distinct îl ocupă analiza marxist-leninistă a epocii contemporane și evidențierea, pe această bază, a necesității unei noi ordini economice și politice internaționale.

Actuala ordine internațională a fost stabilită cu mulți ani în urmă, în condiții radical deosebite de cele de astăzi, purtînd amprenta politicii de dictat, a subordonării imensei majorități a țărilor lumii intereselor unui grup restrîns de state, a promovării dreptului forței și înclînătăii.

Principalele mutații care au avut loc în lume în a doua jumătate a secolului nostru.

Ultimii 30 de ani consemnează înregistrarea, la scara mondială, a unor procese calitativ noi care determină adevărate mutații în viața economică, politică și socială a lumii. Din rîndul acestora menționăm: victoria revoluției socialiste într-un număr de state și formarea sistemului mondial socialist, aboarea dominației coloniale și apariția a peste 75 de noi state; intrarea crizei generale a capitalismului într-un nou stadiu; creșterea rapidă a populației, datorată atît natalității, dar mai ales reducerii mortalității. La acestea se adaugă accentuarea decalajelor dintre țările dezvoltate și cele ramase în urmă, decalaje care, reflectate în produsul intern brut pe un locuitor, au sporit de la circa „1 la 10”, în anul 1900, la „1 la 40” în prezent și pot ajunge, dacă se mențin tendințele actuale, la „1 la 100”, la răscrucea dintre secolul nostru și secolul următor. Totodată, trăim perioada unei ample revoluții științifice și tehnice exprimată, între altele, de reducerea perioadei între descoperirea științifică și aplicarea ei tehnologică, de faptul că aproape 90 la sută din savanții tuturor timpurilor ne sînt contemporani, de proporția tot mai ridicată din valoarea nou creată pe care guvernele o alocă cercetării. Cu toate acestea, în ultimele decenii nu am asistat atît la înregistrarea unor descoperiri senzaționale, cît mai degrabă la găsirea unor soluții tehnologice pentru descoperirile anterioare și, dialectic vorbind, parcurgem o perioadă de adevărate acumulări, urmînd ca în deceniile următoare, sau poate chiar în acest deceniu, să se înregistreze un adevărat salt de ale cărui rezultate vor beneficia în mod prioritar țările dezvoltate, capabile să asimileze rapid noile cuceriri.

Aceste procese, și nu numai acestea, care generează și sînt generate de legități noi, stimulează lărgirea și adîncirea diviziunii internaționale a muncii, accentuează interdependențele dintre state, pun în fața omenirii o gamă largă de probleme de termen mai lung sau mai scurt, cum sînt cele legate de dezvoltarea economică, asigurarea alimentației, promovarea progresului și a civilizației.

Probleme de asemenea acuite s-au pus în fața omenirii și în alte etape istorice, soluționarea lor însă s-a făcut de pe poziții de forță, prin mijloace militare, generînd noi conflicte, tensiuni, înclînțări. Astăzi însă, cînd pe plan mondial cheltuielile anuale pentru înarmare au depășit nivelul de 250 miliarde dolari, acumulîndu-se stocuri și genuri de arme capabile să lichideze cuceririle de milenii ale civilizației umane, singura soluție trebuie să fie de natură pașnică, iar în acest cadru al adîncirii interdependențelor, o necesitate acută o constituie instaurarea unei noi ordini internaționale.

Unele cerințe ale noii ordini internaționale

În cadrul problematicii noii ordini un loc distinct îl ocupă dinamica raportului „cerere—ofertă” în domeniul

Resursele naturale și noua ordine economică

resurselor naturale (acceptînd prin conceptul de resurse numai acele substanțe care, la nivelul actual de dezvoltare a tehnologiilor pot fi desprinse din mediu și supuse preucrării într-un scop util societății). Datele statistice oferite de organisme internaționale conduc la concluzia că cererea de resurse, consumul acestora înregistrează o creștere sistematică datorită extinderii procesului de industrializare atît în lărgime (de la 15—20 de state la începutul secolului, la peste 100 de țări în prezent), cît și în adîncime (în sensul profunzimii procesului de industrializare la nivelul unei țări). Apoi, producția realizată era raportată la un miliard de locuitori la finele secolului trecut, la patru miliarde în prezent și aproape dublu la începutul mileniului următor. Astfel, din studiile O.N.U. rezultă că consumul de energie primară, exprimat în miliarde tone combustibil convențional, a crescut de la 0,7 în anul 1900 la 1,4 în anul 1920, 2,7 în 1950, 7 în 1970, estimîndu-se la 11 miliarde în 1980 și 25 de miliarde în anul 2000, deci o creștere de 35 de ori într-un secol față de 8 ori cît este estimată creșterea populației în aceeași perioadă. Tendințe similare, de creștere mai rapidă a consumului comparativ cu creșterea populației se înregistrează la aproape toate resursele. Este semnificativ faptul că în perioada 1900—1973 producția mondială de oțel a sporit de la 37 la 700 milioane tone, adică la aproape 19 ori, sporuri similare înregistrîndu-se la cositor, aluminiu, cupru etc.

Extrapolîndu-se tendințele actuale, s-a ajuns la concluzia că rezervele de resurse naturale se vor epuiza într-un termen scurt (la unele produse în 10—15 ani, la altele peste 50—200 de ani), în prezent lumea aflîndu-se într-o criză de lungă durată a materiilor prime. Acestei idei îi sînt dedicate numeroase lucrări, printre care am menționa pe cele apărute sub egida „Clubului de la Roma”, cum ar fi „Limitele creșterii” și, mai recent, „Omenirea la răscruce”, sau, după versiunea franceză, „Strategii pentru ziua de mîine”. Nu intenționăm aici o analiză critică a acestor lucrări. Amintim însă o recentă declarație a Comitetului Executiv al „Clubului de la Roma”, potrivit căreia „cea mai vitoare contribuție a lucrării „Limitele creșterii” constă în aceea că, „a reușit să dramatizeze probleme ce rezultă din caracterul finit al ambianței umane”. Dramatizarea problemei resurselor, promovarea stării de criză a permis unor state, de regulă mari puteri, monopolurilor internaționale, obținerea unor supraprofituri uriașe.

Studiul atent al realităților duce la concluzia că lumea nu se găsește astăzi în starea de criză a resurselor, ci, în fapt, parcurgem criza politicii de utilizare a acestora. O asemenea apreciere este justificată de numeroase argumente, printre care menționez, în primul rînd, devansarea ritmului consumului de resurse de către ritmul punerii în valoare a noi resurse, chiar

dacă cîmpul de acțiune a procesului din urmă nu poate fi considerat nelimitat. La petrol, bunăoară, rezervele exprimate în miliarde tone, au crescut de la 3,3 în 1953 la 86 în 1971 și peste 100 în prezent. O tendință similară înregistrăm la majoritatea resurselor. Aici trebuie adăugat existența încă a unor zone necxploatate, a rezervelor pe care le oferă apa mării și oceanelor, fundul acestora. Resursele geo și eliotermice, fără a mai vorbi de faptul că pămîntul este doar o parte din sistemul solar. La acestea se adaugă creșterea gradului de prelucrare care, numai în perioada scursă de la începutul secolului nostru, a crescut de 40 de ori la petrol, de 10 ori la lemn, 5 ori la minerale, metale fine etc. Apoi, trebuie să avem în vedere cantitățile în continuă creștere de resurse artificiale, rod al revoluției științifice și tehnice, reciclarea unui mare număr de deșeurii, aplatizarea previzibilă a curbelor consumului, în urma aplatizării creșterii populației și a satisfacției consumului.

Este însă o realitate faptul că înregistrăm pe plan mondial mari discrepanțe între state pe linia valorificării resurselor naturale reflectate și în diferența dintre prețurile materiilor prime și produse finite, exploatarea prădănică a unor resurse, risipa de materii prime, degradarea mediului ambiant, totul fiind subordonat, îndeosebi acolo unde acționează marile monopoluri, creșterii profiturilor pe termen scurt în dauna progresului viitoarelor generații pe termen lung.

Aceste stări de lucruri sînt, așa cum se evidențiază în Raportul prezentat Congresului al XI-lea al P.C.R. de către tovarășul Nicolae Ceaușescu „consecința dezvoltării unor state pe seama altora, a îngustării posibilităților de dezvoltare economică drept urmare a accentuării decalajului între statele avansate și cele în curs de dezvoltare, a consumului nerațional, risipei materiilor prime și surselor energetice într-o serie de țări”. Ele pun în evidență necesitatea soluționării problemelor pe baza principiilor egalității, cu participarea tuturor statelor, a instaurării unei noi ordini economice și politice mondiale.

Preocuparea țării noastre pentru instaurarea unei noi ordini internaționale

România, care a cunoscut multe din vicisitudinile istoriei, este vital interesată în instaurarea unei noi ordini internaționale, bazate pe egalitate, echitate și drept internațional, participînd activ la fundamentarea științifică a conceptului, la conștientizarea opiniei publice mondiale asupra necesității promovării acestui concept, la crearea cadrului instituțional corespunzător, contribuție reflectată în rezoluțiile adoptate de O.N.U. și alte organisme internaționale, în Declarațiile solemne semnate cu un mare număr de state, în mesajul prieteniei purtat de președintele țării în vizitele efectuate pe toate meridianele globului.

În același timp, România consacră eforturile și energiile sale dezvoltării interne, reducerii decalajelor care o mai despart de țările dezvoltate economic, asigurînd astfel înălțarea generațiilor prezente și viitoare pe culmile progresului și civilizației. Acțelarea dezvoltării noastre este solicitată — în condițiile adîncirii diviziunii internaționale a muncii și a interdependențelor economice — de necesitatea prezenței active și egale în concertul poarelor lumii, creșterii gradului de competitivitate, apărării independenței și suveranității naționale.

Al. FLOREȘ

ANDREI BACALU:

America — transmisie directă

Obiectivul principal al transoceaniceii călătorii efectuate de Andrei Bacalu l-a constituit — după cum lesne ne putem imagina, cunoscut preferințele autorului — localitățile legate, într-un fel sau altul, de aspecte științifice ori tehnice ale zborurilor cosmice. Propunîndu-și, după cum și titlul cărții o arată, o „transmisie directă”, A.B. și-a depășit însă intențiile inițiale, realizînd, în ansamblu, un fidel jurnal de călătorie, de un caracter foarte cuprinzător. Atît de cuprinzător, încît publicarea amănunțelor riscă, la un moment dat, să acopere acea informație de excepție, pentru descoperirea căreia te aventurezi, nu fără o reală plăcere, în lectura acestei originale cărți. Înregistrînd cu scrupulozitate datele unei mai mult supersonice decît peripatetice călătorii, autorul nu pierde prilejul de a întîrzi în preajma măturiiilor unor mai mult sau mai puțin recente zboruri cosmice, ba chiar și a unor enigme astrale, zonă tematică în preajma căreia condeul său înregistrează nu sîci ce particulară vibrație. În rest, o notație tincturată cu o subtilă auto-maliție, ni-l prezintă pe reporter literarmente rătăcit într-o lume navigînd între cei doi poli — ai hipertehniciității și ai violenței diluate în cotidian. Aceasta, pentru că parcurgererea circuitului inter-american are drept constantă o anume birocratică automatizare, care te recepționează și livrează la destinație, întocmai unui colet, prizonier al unui anterior, minuțios elaborat grafic. Apoi, pentru că interdicția privind plimbările nocturne prin zone, în mod premeditat supra-iluminate, pentru a marca

vecinătatea pericolului de a fi atacat de cum deschizi ușa automobilului, capătă pe parcurs un caracter obsedant, mai ales că autenticitatea unor peisaje din curente seriale politice este ușor atestabilă.

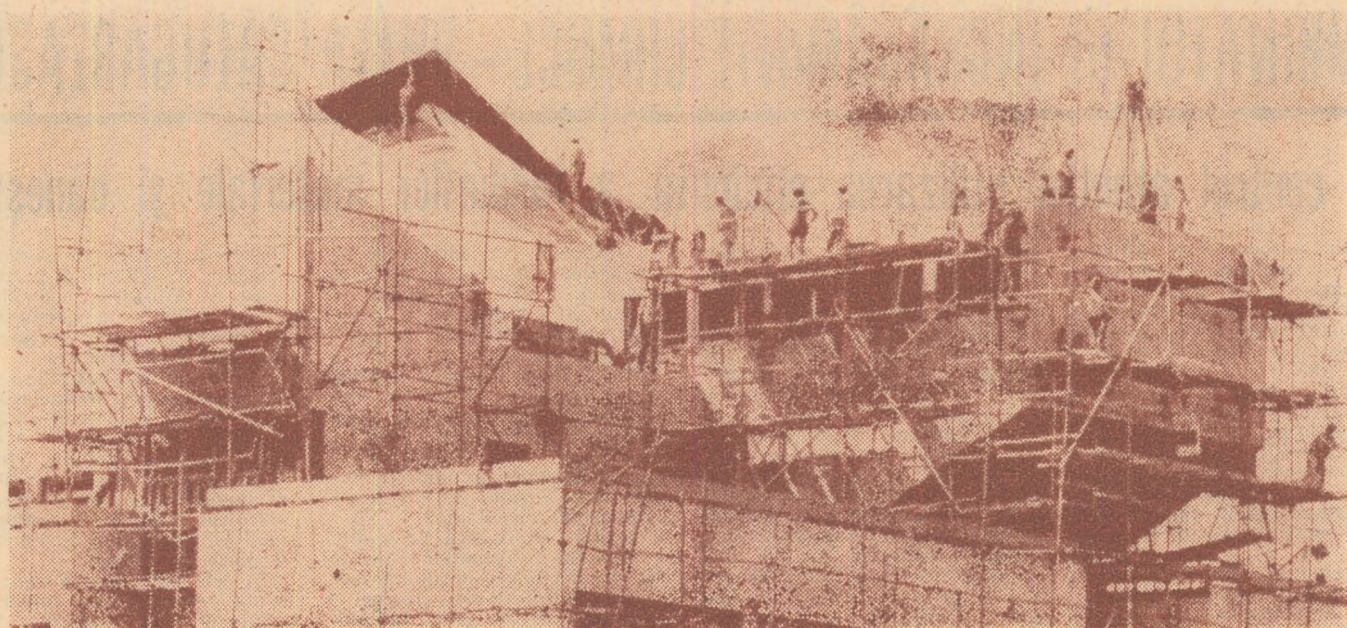
De pe acest teren al faptului divers, reconstituit în miriapodica lui înfățișare, autorul decolază pe neașteptate în spațiul legendelor sau al performanțelor tehnice, vorbindu-ne despre Ezechiel, cînd despre „triunghiul morții” sau despre paradoxele culturale ale unei lumi cu tente babilonice, oferind, de pildă, în hanșarul de preasambulare a rachetelor sau în laboratoare de psihoacustică, imaginea cu „oasă a cutărui mare specialist venit din India, încrămăcit la ore fixe, într-o atitudine de prosternare în fața unui mit sau poate a eternității”. O dezbatere pe tema „Singurătatea, lipsa de comunicare și lipsa de sens în viața americanului mijlociu” relaționată fie cu viziunea de apocalips a unei barbare curse automobilistice, fie cu ciuda ta exersare a unor dialecte africane de către șoferii taxiurilor newyorkeze și cu proiectele televizoarelor în culori, cu program întocmit la domiciliu, toate acestea și multe altele dau imaginea panoramică a unui univers uman, surprins la fața locului, în ceea ce are particular și definitoriu. O sumă de fotografii de aglomerări urbane, roci lunare și rachete cosmice completează această imagine, dîndu-ți posibilitatea de a încheia, ca să spunem așa, pe viu, un tur de orizont, al cărui avizaj și agreabil ghid, pe parcursul a aproximativ două sute de pagini, a fost Andrei Bacalu. Căruia i-am fi putut pretinde un plus de dezinvolțură în tratarea etapelor acestei moderne expediții, recunoscuindu-i și apreciîndu-i, în același timp, o dată în plus, probitatea profesională și capacitatea de a ne introduce, cu veritabilă pedagogie gazetărească, în intimitatea celor mai palpitate adevăruri ale tehnicii și ale științei zilelor noastre. Capitol care constituie partea forte a unei cărți care, de altfel, nu a avut nevoie de recomandarea niciunui recenzent pentru a se epuiza rapid, beneficiînd, cum s-ar spune, de un binemeritat succes de librărie. Și de public, bineînțeles.

Al. I. FRIDUȘ

CRONICA

Săptămînal politic-social-cultural

Colegiul de redacție: LIVIU LEONTE, redactor șef, ANDI ANDRIEȘ, redactor șef-adjunct, ȘTEFAN OPREA, secretar general de redacție, N. BARBU, VASILE CONSTANTINESCU

Impetuoasa dezvoltare a ȘANTIERULUI DE IZOLAȚII — IAȘI

Este cunoscută creșterea activităților în materie de construcții și diversificarea lor pe măsura creșterii volumului dar mai ales a modernității obiectivelor propuse a se realiza, întrucât mereu aflăm că se construiesc vreo fabrică „prima de acest fel din țară” ori se montează un utilaj „în premieră”. Tehnica mondială cunoaște un ritm de dezvoltare necunoscut pînă azi de civilizația noastră și industria românească trebuie să crească în această „explozie” de tehnicitate, pentru a continua să fie competitivă pe plan mondial. Iată de ce profesiunea de constructor s-a diversificat pe ramuri și de ce putem vorbi astăzi doar despre o asemenea specialitate și anume despre activitatea Șantierului de izolații Iași, unitate de construcții cu profil de lucru specializat (izolații termice, hidrofuge, antiacide, zidărie din șanot etc.) care aduce o prețioasă contribuție la realizarea obiectivelor industriale din această parte a țării.

Nu trebuie să uităm că acest Șantier de izolații, cu sediul la Iași, deservește întreaga Moldovă fiind de fapt un pom ce dă fructe la Suceava, Neamț, Vaslui ... Fructele sale sînt noi spații de producție în cele mai variate ramuri, iar lupta oamenilor din brigăzi urmărește realizarea unei execuții ireproșabile și mereu depășirea termenelor de intrare în funcțiune. E o luptă perseverentă pe care specialiștii șan-

tierului o poartă în zeci de construcții pentru a asigura izolații, folosind cele mai moderne procedee. Activitatea acestei unități solicită o muncă de precizie, întrucât orice defecțiune ivită pe parcurs ar paraliza întregul proces de producție și ar genera consecințe grave.

Înființat în anul 1965, pentru unitățile aflate în construcție atunci, Șantierul s-a dezvoltat an de an, reușind prin muncă organizată, prin calificarea cadrelor tehnice și muncitorilor, prin însușirea ultimelor procedee lansate de tehnica mondială, să devină o unitate matură, de o recunoscută competență. Panoplia Șantierului cuprinde aprecieri clogioase și mulțumiri din partea beneficiarilor din Iași, Neamț, Suceava, Botoșani, Vaslui și chiar din București. În cei zece ani de activitate, colectivul s-a sudat, muncitorii, tehnicienii și inginerii devenind un tot organic și reușind a face față cu succes sarcinilor de plan mereu în creștere. De pildă, în 1974, Șantierul a executat mai mult decît dublul volumului de lucrări din primul an al cincinalului. Aceasta ca urmare a unui ritm ascendent de peste 25 la sută pe an, în timp ce productivitatea muncii crește în medie cu 10 la sută pe an.

Organizată ca o unitate cu gestiune economică proprie, Șantierul de izolații a obținut an de an rezultate economice deosebite, realizînd cu regula-

ritate toți indicii de plan. Prin o bună organizare a proceselor tehnologice de execuție, o aprovizionare judicioasă, schimb de soluții în folosirea unor materiale noi, a reușit să depășească rezultatele economice planificate. Astfel, numai în anul 1975 unitatea a dat bugetului de stat un beneficiu de 768.000 lei.

De la începutul anului în curs pînă la zi se înscrie o realizare a planului cu 1,73 peste cifrele stabilite, productivitatea muncii 4,41 peste plan, punerea în funcțiune a obiectivelor în termen sută la sută; de asemenea, economia la mîna de lei producție de 4,17 lei. Sînt cifre în care e concretizată contabil hărnicia și priceperea miilor de oameni fîșpîndiți în platformele industriale ale Moldovei. Practic, la teren, aceste succese se văd mai ales prin darea în producție a noilor capacități. De pildă, anul trecut s-a pus în funcțiune cu 6 luni înainte de termen capacitatea de 2.000 tone — an bevitex de la Întreprinderea de antibiotice — Iași, importante capacități de producție la Mase plastice, Tesătura, Nicolina, spații noi la Facultatea de chimie — Iași etc.

Pentru rezultate deosebite, obținute de colectivul acestui șantier, alături de ceilalți constructori de la Combinatul de fibre sintetice Iași, conducerea de partid și de stat a acordat prin Decretul presiden-

țial din luna mai 1974 un număr de 20 ordine și medalii celor mai buni muncitori și cadre tehnice ce au depus eforturi deosebite pentru realizarea lucrărilor înainte de termenul planificat.

În municipiul Birlad, — lot fruntaș care de asemenea realizează toți indicatorii cu depășiri substanțiale, — au fost executate lucrări în noile capacități de producție la Fabrica de rulmenți Birlad, noua unitate, Întreprinderea de elemente pneumatice de automatizări Birlad, la Vaslui Întreprinderea de materiale izolante. În prezent se află într-un stadiu avansat Întreprinderea de ventilatoare Vaslui și alte importante obiective. Cu șefi de brigăzi fruntașe cum este Calinic Ioan, tinichigiu și Hatmanu Dumitru, izolator termic și hidrofug, realizările sporesc în continuare în depășirea angajamentelor pe anul 1974.

În municipiul SUCEAVA au început să producă cu o lună în devans Fabrica de carton ondulat, în primul semestru al anului 1974 și Fabrica de drojdie furajeră Suceava; sînt într-un stadiu avansat lucrările la Filatura de bumbac Gura Humorului, Fabrica de bere — Suceava și Topitoria de în Iteni.

În concluzie: Șantierul de izolații — Iași o unitate în plină dezvoltare, privind cu încredere și siguranță sarcinile viitoare de plan.

atrage atenția publicului asupra avantajelor reținerii biletelor de călătorie prin agențiile de voiaj:

— Aceste legătămînturi se pot obține cu 10 zile înaintea călătoriei, oferind, deci, siguranța deplasării.

— Solicitantul își poate rezerva locul preferat, la fumători sau nefumători, cu orientare de mers etc.

— Așadar, apelați cu încredere la serviciile agențiilor de voiaj C.F.R.

Asigurați-vă primirea la domiciliu a revistei CRONICA contractînd cîte un abonament individual

În CRONICA găsiți săptămînal: reportaje, anchete sociale, articole teoretice, rubrici de știință, beletristică, artă, probleme internaționale, istorie literară, sport, Top-muzică ușoară etc.

Prin conținutul și aria sa de răspîndire în toată

țara, CRONICA asigură tuturor o informare rapidă și exactă asupra celor mai importante probleme de ideologie, cultură, economie, cercetare, învățămînt.

Adresați-vă, spre abonare, oficiilor poștale teritoriale sau factorilor poștali.

COMBINATUL DE ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE - VALEA CĂLUGĂREASCĂ

În centrul atenției utilizarea eficientă a fondurilor materiale și bănești

Una din preocupările constante și prioritare ale „Combinatului de Îngrășămintă Chimică Valea Călugărească” este îmbunătățirea activității economice de ansamblu și pe această cale obținerea unor cote ridicate la capitalul eficient.

Programul de măsuri elaborat de conducerea combinatului are în vedere, ca element fundamental, economisirea pe toate căile a resurselor materiale și bănești prin utilizarea lor cât mai rațională și cu eficiență maximă.

Acționându-se pe un front larg și urmărindu-se permanent dinamica stocurilor de materiale și materii prime, s-au

putut identifica în mare parte factorii favorizanți care au condus la formarea și menținerea unui volum important de imobilizări.

În acțiunea de prevenire și lichidare a imobilizărilor de fonduri, s-a pornit de la o analiză temeinică a necesarului de materii prime și materiale pentru exercițiul de plan în curs, intervenindu-se în mod operativ pentru adaptarea contractelor economice încheiate cu furnizorii în funcție de necesitățile reale ale producției.

Concomitent cu reglarea nivelului de aprovizionat, măsură care evidențiază un pronunțat caracter preventiv al controlu

lui financiar, s-a întreprins investigația reperelor de materiale, materii prime și piese de schimb ce nu prezintă o circulație optimă sau care au devenit disponibile.

Ca urmare a acestor operațiuni și extinzându-se în același timp sfera de supraveghere a dinamicii stocurilor, s-a accentuat latura preventivă a imobilizărilor de fonduri, sporind în ultima vreme gradul de utilizare a mijloacelor circulante.

Așadar, rezolvarea favorabilă a fluxului informațional pe linia aprovizionare-producere-desfacere și eliminarea factorilor negativi care au perturbat circuitul normal al mijloacelor ma-

teriale și bănești au ca rezultat imediat și evident o perfecționare în utilizarea economică și eficientă a normativului financiar cu care unitatea își desfășoară activitatea.

Urmărind în continuare echilibrarea balanțelor financiare prin accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, Combinatul de Îngrășămintă Chimică Valea Călugărească intenționează valorificarea și repunerea în circuitul economic național a unei variate game de materiale și piese de schimb.

În cele ce urmează vom prezenta reperele mai importante aflate în stoc disponibil la această unitate:

RULMENȚI

Nr. crt.	Denumirea materialului	U/M	Cantit.	P/U
1	Rulmenți seria 6003	buc.	3	13
2	6015	''	15	66
3	6215	''	35	80
4	6216	''	96	95
5	6217	''	34	112
6	6230	''	10	600
7	6317	''	84	155
8	6319	''	15	300
9	6330	''	14	1600
10	6404	''	48	25
11	6209 RS	''	220	34
12	6210 RS	''	54	39
13	6303 RS	''	22	20
14	6203 Z	''	20	16
15	6209 Z	''	20	32
16	6214 Z	''	6	76
17	6220 Z	''	6	203
18	6303 Z	''	9	19
19	6009 ZZ	''	6	40
20	6102 ZZ	''	20	16
21	6203 ZZ	''	27	30
22	16002	''	14	14
23	16003	''	4	14
24	16004	''	1	16
25	16005	''	11	16
26	16006	''	6	18,16
27	16010	''	6	30
28	16014	''	20	54
29	1215	''	6	76
30	1217	''	15	110
31	1219	''	8	140,59
32	1307	''	7	34
33	1311	''	16	60
34	1312	''	8	70
35	1316	''	27	140
36	2218	''	15	220
37	2305	''	11	40
38	2306	''	38	45
39	2309	''	25	60
40	1213 K	''	12	58
41	1222 K	''	77	294
42	1308 K	''	14	40
43	1310 K	''	30	55
44	1311 K	''	18	63
45	1312 K	''	8	73
46	1313 K	''	11	84
47	2209 K	''	11	44
48	2215 K	''	12	95,01
49	3210 K	''	6	84
50	22213 K	''	6	195
51	22217 K	''	6	273
52	22220 K	''	5	388
53	22320 K	''	12	672
54	23124 KK	''	15	514
55	210 NU	''	41	58
56	211 NU	''	20	63
57	216 NU	''	41	108
58	304 NU	''	20	34
59	305 NU	''	23	38
60	310 NU	''	33	80
61	NU 311 NA	''	17	97
62	NU 317 NA	''	40	250
63	318 NU	''	50	295
64	NU 417	''	10	388
65	1010 NU	''	12	45
66	NU 2230 MANA	''	10	1120
67	2305 NU	''	40	59
68	NU 2322 MANA	''	9	1080
69	30218	''	12	342
70	30304	''	13	25
71	30306	''	20	30
72	30306	''	32	48
73	30309	''	101	50
74	30311	''	14	70
75	30315	''	12	136
76	30318	''	56	220
77	30320	''	23	355
78	32208	''	33	42
79	32304	''	11	30
80	32310	''	17	80
81	32312	''	27	120
82	32314	''	23	180
83	NU 4903	''	14	28
84	390509	''	15	35
85	588711	''	30	60
86	109906	''	76	70
87	704901 K	''	20	12
88	NN 3020 KP 51	''	16	437
89	21313	''	10	160
90	21316	''	19	300
91	22216	''	316	240
92	22232	''	12	1020
93	22310	''	130	195
94	22319	''	11	520
95	22324	''	12	1000
96	7218	''	9	342
97	7305	''	15	35
98	3208	''	29	65
99	3209	''	13	70
100	3306	''	25	62
101	3307	''	29	70
102	51101	''	8	16
103	51102	''	7	16
104	51106	''	6	18
105	51110	''	7	28
106	51115	''	25	43
107	51209	''	11	36
108	51211	''	24	46
109	51213	''	17	58
110	51222	''	24	180
111	51308	''	22	35
112	51309	''	6	40
113	51320	''	10	324
114	H 204	''	10	10
115	H 217	''	10	45
116	H 218	''	37	52
117	H 222	''	23	79
118	H 305	''	43	13
119	H 311	''	29	20
120	H 312	''	24	21
121	H 3028	''	10	246

MATERIALE ELECTRICE

1	Capace K 3	''	8118	3,05
2	K 2	''	10334	2,40
3	K II	''	689	1,51
4	K IV	''	482	14,50
5	Aplice aminoplast drepte și oblice	''	239	9,75
6	Aplice drepte 40 V	''	107	4,80
7	Patroane fuzibile 31,5—35 A	''	1434	1,55
8	Soclu siguranță LFr 25 A	''	47	5,10
9	Soclu siguranță LFi 25 A	''	260	3,50
10	Dulii E27 oblice și drepte	''	37	2,40
11	Dulii porțelan drepte	''	145	2,90
12	Patroane MPR 630	''	330	82,50
13	Corpuri iluminate RIA C.S. 2x40	''	7	380
14	CDIFCM 1x40	''	28	171
15	CDIFFrA 3x40	''	23	330
16	CDIF FrACK 2x40	''	7	200
17	CDIF FICA	''	50	155
18	CDIF CRG 2x40	''	5	250
19	CDIF CK 3x40	''	17	282
20	fl. RIA 3x40	''	5	330
21	Casete semnalizare	''	78	51
22	Armături etanș plafon și perete 604	''	444	66
23	Prize cu fișe 32 A	''	98	110
24	Comutator stea triunghi 63 A	''	25	577
25	Inversor sens 32 A	''	26	317

Nr. crt.	Denumirea materialului	U/M	Cantit.	P/U
26	Contactora AC ₃ 100 rele 220/100 A	buc.	6	3000
27	AC ₃ 100 380/100 A	''	20	3000
28	AC ₃ 100 380 V	''	2	2961
29	Tablou principal	''	7	4000
30	Corp iluminat CDIF CHI 2x20	''	23	136
31	Becuri GV 0,3 A scală	''	314	1,51
32	Becuri sofite auto 12x35	''	396	1,51
33	Becuri spec. 12 Vx3 W sofite	''	770	2,20
34	Becuri 18 V—0,1 A scală	''	200	1,51
35	Becuri sofite 12x5	''	1200	2,50
36	Becuri sp. 6,3—0,3 A scală	''	300	3,45
37	Becuri sp. 12 V—25 W B10 — 2 poli	''	197	1,14
38	Becuri auto 12x2	''	448	1,14
39	Becuri auto 24x3 B9	''		

CONDUCTORI BOBINAJ

40	Sirmă bobinaj ET Ø0,60	kg	89	59,20
41	ET Ø0,65	''	77	57,25
42	ET Ø0,70	''	224	55,30
43	ET Ø0,80	''	49	52,05
44	ET Ø0,85	''	30	50,80
45	ET Ø0,95	''	68	49,25
46	ET Ø1	''	154	49
47	ET Ø1,10	''	73	48,50
48	ET Ø1,20	''	11	44,80
49	ET Ø1,20	''	49	47,85
50	ET Ø1,25	''	57	47,60
51	ET Ø1,30	''	54	47,50
52	ET Ø1,35	''	55	47,20
53	ET Ø1,40	''	36	47,15
54	ET Ø1,45	''	24	47,10
55	ET Ø1,50	''	234	47
56	ET Ø1,55	''	52	46,90
57	ET Ø1,60	''	306	46,85
58	ET Ø1,65	''	65	46,75
59	2ET Ø1,70	''	107	46,70
60	ET Ø1,80	''	240	46,55
61	ET Ø1,85	''	29	46,50
62	ET Ø1,90	''	50	46,45
63	ET Ø1,95	''	108	46,40
64	ET Ø2	''	23	46,45
65	ET Ø2,10	''	91	46,20
66	ET Ø2,20	''	154	46,15
67	ET Ø2,40	''	33	46
68	ET Ø2,60	''	104	45,95

MATERIALE METALURGICE

1	Tablă neagră OL 37 2K ± 30 mm	kg	5000	3,50
2	± 50 mm	''	15000	3,50
3	± 75 mm	''	15000	3,50
4	± 80 mm	''	10000	3,50
5	± 85 mm	''	8000	3,50
6	± 100 mm	''	15000	3,50
7	Țevi construcții 14 CMO4 Ø50x2,5	''	500	27
8	OLT 35 Ø50x2,5	''	900	14
9	Ø50x3,5	''	600	14
10	10 CMO 10 Ø50x3	''	750	27
11	OLT 35 Ø51x2,5	''	9300	14
12	16 MOC Ø51x3	''	4742	27
13	14 CMO4 Ø51x3	''	600	27
14	OLT 35 Ø51x2,5—3	''	8500	14
15	Electrozi sudură MOB Ø4 mm	''	200	11
16	FOxSAS2 Ø2,5	''	200	65
17	Ø3,25	''	200	65
18	Ø4	''	500	65
19	50 B Ø4	''	150	11